

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

СКАРБЫ РОДАМ З АЛЬБІЁНА

15 жніўня ў Нацыянальным мастацкім музеі,
а 16-га — у Нацыянальным гісторыка-культурным
музеі-запаведніку "Нясвіж" стартуе выстаўка
"Каралеўскія скарбы: еўрапейскія шэдэўры 1600 — 1800"
з калекцыі лонданскага Музея Вікторыі і Альберта.

С. 2—3

Фота Юрыя ІВАНОВА

КІНО НА ВЫШЫНІ!

С. 7

НАРАЧАНСКІ "КРУІЗ": З АЛЬБОМА ЯКУБА КОЛАСА

С. 14

З ЧАГО ПАЧЫНАЮЦА БЛОГЕРЫ?

С. 13

ТУРПРАЕКТ НАШАЙ ГАЗЕТЫ

СПАДЧЫНА ЦІ... УСПАМІНЫ ПРА ЯЕ?

С. 10—11

Аб'ява*

ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО
ГОМЕЛЬБЕЛПРОМКУЛЬТУРА

единственное
специализированное
предприятие
по производству
мебели
и оборудования
для библиотек
и учреждений культуры
предлагает

кафедры, стеллажи,
столы, шкафы, банкетки,
трибуны, мольберты
г. Гомель, ул. Барыкина, 82 "Б"
0232 408-172, 408-182;
+375 29 681 15 30
www.GBPK.by

"Жывая музыка" Глыбокага

Начальнік аддзела культуры Глыбоцкага райвыканкама Таццяна Малатоўнік паведамляе "К", што 17 жніўня пасля капітальнага рамонт з мадэрнізацыяй здаецца ў эксплуатацыю гарадскі Дом культуры — адзін з аб'ектаў, што будзе максімальна задзейнічаны пад час правядзення творчай праграмы Дня беларускага пісьменства.

валяна забытым аб'екце была даведзена да лагічнага завяршэння.

Яксна адрамантавана глядзельная зала ГДК, якая можа прымаць удвая большую ў параўнанні з ГЦК колькасць наведвальнікаў. Тут з'явіліся новыя крэслы і "адзенне" сцэны. А ў прыбудове ўладкаваны танцавальная зала і кабінеты для гурткавай работы. Лукавое і светлае абсталяванне — самае сучаснае...

Гэта не адзіны творчы праект старшыні Глыбоцкага райвыканкама. Як распавядае начальнік

мясцовага аддзела культуры, менавіта Алег Морхат ініцыяваў сёлета рэалізацыю акцыі "Жывая музыка". Сутнасць яе ў тым, каб усе дзіцячыя школы мастацтваў раёна прэзентавалі сваю педагогічна-творчую дзейнасць не толькі ў фармаце "жывога гуку", але і з абавязковым лекцыйным суправаджэннем любога канцэрта. Раней такія імпрэзы ладзіліся ў ГЦК, неўзабаве "Жывой музыкой" заучыць і новы ГДК.

Яўген РАГІН
На здымку: Глыбоцкі ГДК пасля мадэрнізацыі.

Пэўны час ГДК, па словах Таццяны Малатоўнік, заставаўся "даўгабудам", і функцыі галоўнай раённа-аграгорскай культурнай установы выконваў гарадскі Цэнтр культуры з глядзельнай залай на 150 месцаў. Але пасля таго, як старшыня Глыбоцкага райвыканкама стаў Алег Морхат, праца на недара-

"Дажынкi-2012": ёсць партнёры!

Намеснік старшыні Горацкага райвыканкама Наталія Карнеева паведамляе "К", што напярэдадні Рэспубліканскага фестывалю-кірмашу працаўнікоў вёскі "Дажынкi-2012" аб'екты культуры раённага цэнтру мяняюць аблічча. А ў падрыхтоўцы да галоўнага хлебаарбскага свята краіны выкарыстоўваюцца не толькі дзяржаўныя грошы, але і сродкі прыватных інвестараў.

Літаральна днямі, па словах Наталі Карнеевай, пасля рамонт з мадэрнізацыяй здадзены кіна-

тэатр "Крыніца". У ім устаноўлена 3D-абсталяванне, з'явіўся сучасны інтэр'ер. Глядзельная зала цяпер

можа прыняць больш за 200 кінаамагараў. Пасля 20 жніўня ў "Крыніцы" з'явіцца кавярня, абсталяванне і дзейнасць якой узялі на сябе магілёўскія інвестары...

Мясцовы музей перасяляецца ў адрэстаўраваны будынак, дзе ў XIX стагоддзі знаходзілася аптэка мецэната Казіміра Падзерскага. Тут будуць размешчаны і гарадскія карцінныя галерэі.

У памяшканнях цэнтру культуры размесціцца ваякальна-харавая школа, бадай, — адзіная ў рэспубліцы. А сам РЦК перасяліўся ў Дом культуры Беларускай дзяржаўнай сельскагаспадарчай акадэміі. Вядуцца рамонты школы рамёстваў і бібліятэкі імя Максіма Гарэцкага.

Ідзе ўзвядзенне амфітэатра на дзве з паловай тысячы месцаў (яго праект — на здымку). Менавіта тут, па словах Наталі Карнеевай, адбудуцца галоўныя мерапрыемствы "Дажынак-2012".

Верасень — гэта... "Белая вежа"

Зсталася менш за месяц да пачатку Міжнароднага тэатральнага фестывалю "Белая вежа". Сёлета ён будзе ладзіцца ў Брэсце з 7 па 14 верасня. Гэтым разам арганізатары фестывалю ў якасці структураў-тваральнага стрыжня абралі фармат "Класіка плюс", а гэта значыць, што гледачы і госці фестывалю змогуць пабачыць як пастаноўкі, створаныя па знакамітых творах сусветнага класічнага рэпертуару, так і спектаклі, створаныя па творах маладых аўтараў.

Тэатр.com...

Сёлета міжнародную частку афішы прадстаўляюць калектывы з 10 краін: Расіі, Эстоніі, Азербайджана, Японіі, Украіны, Польшчы, Ірана, Арменіі, Малдовы і Ізраіля.

Самая прадстаўнічая "дэлегацыя" — расійская. У рамках фестывалю будуць паказаны разнажанравыя і рознастыльёвыя работы: "Руская душа" Тэатра народнай песні "Сарока" і "Жаніхі" Наўгародскага акадэмічнага тэатра драмы імя Ф.Дастаеўскага, "Сэрца маці" і "72 небывыліцы" Нацыянальнага драматычнага тэатра імя Б.Басангава з Элісты, "Важак" Нацыянальнага музычна-драматычнага тэатра Рэспублікі Комі з Сыктывукара, а таксама "Таленты і прыхільнікі" Маскоўскага абласнога дзяржаўнага драма-

тычнага тэатра імя А.Астроўскага, "Апошні тэрмін" Дзяржаўнага акадэмічнага Малога тэатра і "Маскарад" Маскоўскага драматычнага Тэатра на Пяроўскай і "Танцём усе, або Рабочы дзень" Санкт-Пецярбургскага мужчынскага балета Валерыя Міхайлоўскага.

Польскае мастацтва прэзентуюць Драматычны тэатр імя А.Вянгеркі з Беластока са спектаклем "Тэатральныя істоты" і тэатр "Бюро падарожжаў" з Познані са спектаклем "Макбэт, хто той акрываўлены чалавек?". Украіну прадстаўляюць Ровенскі абласны акадэмічны ўкраінскі музычна-драматычны тэатр са спектаклем "Калігула" і Паптаўскі акадэмічны абласны тэатр лялек са спектаклем "Крылы для Дзюймовачкі".

Далей фестывальная "геаграфія" выглядае наступным чынам: "Гульцы" Рускага тэатра Эстоніі з Таліна, "Дон Рафаэле-трамбаніст" Азербайджанскага дзяржаўнага тэатра юнага гледача з Баку, "DOJO-JI" Макота Іноуэ з японскай Акінавы, "Іерма" Тэатральнай групы "ШАЯ" з Тгера, "Маці" Тэатра Ерэванскага дзяржаўнага інстытута тэатра і кіно, "Майстар і Маргарыта" Тэатра "Сатырыкус Іон Лука Караджале" з Кішынёва і "Жанчына ў

пясках" Тэатра "ZERO" з ізраільскага Кір'ят-Ано.

...і тэатр.by

Традыцыйна для апошніх гадоў "Белая вежа" дэманструе шырокую панараму беларускіх творчых работ. Адкрыецца форум "Горам ад розуму" А.Грыбаедава Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М.Горкага. Магілёўскі абласны драматычны тэатр прадставіць "Гаспадара кавярні" П.Празко. Брэстаўчане адзначыцца "Над прораваю ў жыццё" Д.Селінджора.

Прадстаўлены ў афішы і шэраг, так бы мовіць, "нефарматных" для фестывалю калектываў: Беларускі паэтычны тэатр аднаго акцёра "Зыніч" Белдзяржфілармоніі пакажа для маленіх гледачоў спектакль "Ярык і дракон", Музычны тэатр "РАДА" з Гродна прапануе праграму "Ільецца песня..."

Працягне фестываль і прэзентацыю пастановак, створаных па прынцыпах капрадукцыі. Сёлета брэсцкія гледачы пазнаёмяцца з праектам, ініцыятарамі і рэалізатарамі якога выступілі Цэнтр візуальных і выканальніцкіх мастацтваў (Мінск), Польскі інстытут у Мінску і Інстытут Адама Міцкевіча (Варшава), — спектаклем "Амазонія".

Таццяна КОМАНОВА

"...Вікторыя і Альберт"

З 15 жніўня ў Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь і з 16-га ў Нацыянальным гісторыка-культурным музеі-запаведніку "Нясвіж" будзе праходзіць выстаўка "Каралеўскія скарбы: еўрапейскія шэдэўры 1600—1800" з фондаў лонданскага Музея Вікторыі і Альберта. Гэта найбуйнейшы ў свеце збор твораў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і дызайну.

Музей Вікторыі і Альберта ўпершыню адчыніў свае дзверы для наведвальнікаў у 1852 годзе. Праўленне Вікторыі — найвышэйшы ўздым Брытанскай імперыі. Краіну ў гэты час паважліва называлі "майстэрняй свету", яе статус лідара прамысловага развіцця і тэхнічнага прагрэсу быў неаспрэчным. Першымі ў

ваі эстэтыкі для новай вытворчару рэвалюцыю, брытанцы, адпаведна, першымі сутыкнуліся з патрэбаю эстэтычнага аздаблення тыражаваных вырабаў. Пошукі но-

мастатва. На гэтай хвалі і ўзнік слававы музей. Ягонныя фонды і сёння ўзбагачаюцца новымі творами.

Выстаўка ўжо паездзіла па свеце — Карэя, Аўстралія, Злучаныя Штаты Амерыкі. Апошні на сёння прыпынак — Мастацкі музей ў Аклахома-Сіці, ЗША. Выстаўка складаецца з тэматычных раздзелаў. Яна распавядае пра каралеўскае апякунства над мастацтвам у перыяд паміж 1600 і 1800 гадамі. Пра вайсковую славу і культ вайны і перамогі ў афіцыйным мастацтве і побыце сацыяльнай эліты. Пра эстэтычную аздабу рэлігійнай містыкі. Пра ўтылітарную прыгажосць арыстакратычнага жывапіс. І, нарэшце, пра ролю моднага адзення ў фарміраванні сацыяльнага іміджу.

Напярэдадні адкрыцця выстаўкі наш карэспандэнт распытваў яе куратараў у Мінску і Нясвіжы.

Святлана ПРАКОП'ЕВА, вядучы навуковы супрацоўнік аддзела замежнага мастацтва Нацыянальнага мастацтва музея Рэспублікі Беларусь:

— Выстаўкі замежнага мастацтва праводзіліся ў нашым музеі яшчэ тады, калі ён быў Дзяржаўным мастацкім музеем Беларускай ССР. Магу, у прыватнасці, згадаць экспа-

зіцыю карцін Дрэздэнскай галерэі. Гэтую традыцыю мы доўжым і сёння. Штогод мы прымаем некалькі замежных выставак. Калі

Моталь — сінонім смачнага

З 11 па 12 жніўня ў вёсцы Моталь Іванаўскага раёна, што на Брэсцшчыне, пройдзе юбілейны, пяты па ліку, фестываль "Мотальскія прысмакі".

Самабытнасць кулінарных традыцый Палесся з кожным годам прыцягвае ўсё больш як беларускіх, так і замежных турыстаў. Леташні фестываль наведалі каля 10 тысяч чалавек, і, на думку арганізатараў, сёлета, магчыма, гэтая лічба акажацца перасягнутай удвая.

Як паведаміла "К" дырэктар Мотальскага музея народнай творчасці і адна з арганізатараў

фестывалю Вольга Мацукевіч, праграма мерапрыемства, як і заўжды, — цікавая і насычаная. Першы дзень фестывалю будзе прысвечаны 590-годдзю вёскі Моталь. Пасля цырымоніі адкрыцця пройдуць круглы стол на тэму "Мястэчкі Беларусі ў прасторы часу", прадстаўленне "Моталь у Моталі", забаўляльная праграма "Сёння свята ў маталян". Кожны ахвотны зможа наведаць фотавыстаўку, прысвечаную вёсцы ды яе жытхарам.

Другі дзень стане святам мотальскай кухні. Запланаваны дэфіле-карнавал кулінарных вырабаў, конкурс-дзгустастыя страў сярод

маладых гаспадынь Іванаўскага раёна. Цягам свята будуць працаваць гандлёвыя рады, дзе кожны зможа пакаштаваць і набыць каўбасы, сала, сыр, вэнджаную рыбу, пірагі і многія іншыя вырабы. Таксама ў гэты дзень адбудзецца тэатралізаванае шэсце. А на сярнічных пляцоўках будуць выступаць калектывы раёна.

Вёска Моталь з'яўляецца малой радзімай першага прэзідэнта Ізраіля, і таму ў рамках экскурсійнай праграмы фестывалю кожны зможа наведаць дом-музей Хаіма Вейцмана. Для гасцей таксама будзе працаваць Мотальскі музей народнай творчасці.

Алена МАЧУЛЬСКАЯ

Фасад Селіханава

Праект скульптара Канстанціна Селіханава перамог у бліц-конкурсе на афармленне будынка Дома прафсаюзаў, зладжаным Мінгарвыканкамам.

Лёс знешняга выгляду Дома прафсаюзаў вырашаўся цягам некалькіх месяцаў. Праца Селіханава ў суаўтарстве з заслужаным архітэктарам краіны Леанідам Левіным была прызнана лепшай.

— Распрацоўваючы праект, я вырашыў звярнуцца да эстэтыкі пачатку XX стагоддзя, гісторыі прафсаюзнага руху Беларусі, — распавёў скульптар. — На большай частцы фасада будзе выява раллі з вышыні птушынага палёту, разоры, якой трансфармуецца ў промні сонца. На фрызе ж — умоўная гісторыя прафсаюзнага руху, але ключ тут — у пластычнай мове, якая адсылае да Віцебскай мастацкай школы пачатку XX стагоддзя.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

наведаюць Мінск і Нясвіж

справа датычыць краін Заходняй Еўропы, да арганізацыі выставак далучаюцца Міністэрства замежных спраў і нашы дыпламатычныя прадстаўніцтвы за мяжой.

Наталля ЖАРКО, намеснік дырэктара Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка “Нясвіж”:

— У Нясвіжы выстаўка з Лондана для наведвальнікаў будзе працаваць з 17 жніўня да 4 лістапада. Наш музей толькі-толькі адкрыўся. І выстаўка з Музея Вікторыі і Альберта для нас міжнародны дэбют. Дагэтуль мы мелі кантакты толькі з культурнымі ўстановамі нашай краіны. Праект, што мае здзейсні-

ца, — вялікая адказнасць і важны досвед. І не толькі для нас, музейшчыкаў, — для ўсёй Беларусі. Наша краіна ўпершыню прымае са Злучанага Каралеўства выстаўку такога ўзроўню. Дарэчы, гэтую экспазіцыю брытанцы ўпершыню прадстаўляюць на двох пляцоўках. У часе туру па краінах свету яна заўжды экспанавалася ў адным музеі.

Гэты праект ініцыяваны Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь, рэалізаваны з дапамогаю Пасольства Беларусі ў Злучаным Каралеўстве. На згоду Вялікабрытаніі ўключыць Беларусь у спіс краін, якія прымуць выстаўку,

мабыць, паўплывалі і юбілейная дата — 20 гадоў усталявання дыпламатычных адносін паміж Беларуссю і Злучаным Каралеўствам, і Алімпійскія гульні ў Лондане як

падстава для распаўсюджвання брытанскай культуры ў свеце. А тое, што яна будзе экспанавана ў нас, дык Нясвіж сёлета — Культурная сталіца Беларусі. І умовы для экспанавання ў нас добрыя. У лютым, калі брытанскія эксперты аглядалі ў Беларусі экспазіцыю пляцоўкі, яны спыніліся на Нацыянальным мастацкім музеі і нашым. Праўда, нам выказалі заўвагі, якія мы ўлічылі, рыту-ючыся прыняць экспазіцыю

**Пётра ВАСІЛЕЎСКІ
Фота Юрыя ІВАНОВА
і з архіва Музея Вікторыі і Альберта
На здымках: экспанаты і мантаж выстаўкі ў Нацыянальным мастацкім музеі.**

У Нясвіжы ўсё гатова да адкрыцця выстаўкі.

Эліс ЛОБ, куратар выстаўкі лонданскага Музея Вікторыі і Альберта:

— Наша выстаўка вандруе па свеце. У Мінск яна трапіла са Злучаных Штатаў Амерыкі. Там яна экспанавалася ў Градскім мастацкім музеі Аклахома-Сіці. Пасля таго, як Беларусь запрасіла нашу выстаўку і прапанавала для яе экспанавання Нацыянальны мастацкі музей і Нясвіж, мае калегі аглядзелі іх і засталіся задаволенымі.

Азнаёміцца з калекцыяй Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі ў мяне пакуль не было часу. Але тое, што трапіла мне на вочы, калі я праходзіла па залах, падаецца даволі цікавым. Ад Мінска ўражанне таксама фрагментарнае. Магу, аднак, засведчыць, што ваш

горад чысты і дагледжаны. Ён выглядае зручным для жыцця. Прынамсі, мая ўвага засяродзілася на мінскіх парках.

Чатыры дні мы працавалі ў Нясвіжы. Мяне вельмі ўразіла тое, што зроблена рэстаўратарамі, і тое, што там прадстаўлена ў музейнай экспазіцыі. Нясвіж —

вельмі цікавае месца для наведвання. Экспанаты нашай выстаўкі супадаюць з Нясвіжскім палацам па гістарычным часе і глядзяцца ў ягоных залах, як дома.

**Юрый ІВАНОЎ
Фота аўтара**

Што сёння ўяўляюць сабой мемарыяльныя музеі на поставацкай прасторы? Якія пытанні ставяць перад сабой іх супрацоўнікі, і якія новыя тэхналогіі выкарыстоўваюцца для прыцягнення турыстаў? Усе гэтыя пытанні ляглі ў аснову міжнароднага “круглага стала” “Актуальныя праблемы мемарыяльных музеяў. Традыцыі і наватарства ў іх развіцці і дзейнасці”.

ства культуры гатова падтрымаць міжнародныя музейныя праекты.

Працягнуў тэму міжнароднага супрацоўніцтва і старшыня Беларускага фонду культуры Уладзімір Гілеп, які падкрэсліў, што сёння не хапае актыўных стасункаў паміж музейшчыкамі з краін блізкага замежжа. Аднак, на яго думку, не толькі гэта павінна выклікаць занепакоенасць. Справа ў тым, што на Беларусі ў параўнанні з суседнімі краінамі катастрофічна не хапае мемарыяльных музеяў, пры тым, што надзвычай шмат постацей з нашай гісторыі годныя асобных экспазіцыяных пляцовак.

Акрамя таго, у нас маюцца выставачныя пляцоўкі, на якіх могуць часова экспанаватца і праекты беларускіх калег, у тым ліку Літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа.

Што да вынікаў “круглага стала”, то ў хуткім часе плануецца адкрыццё выстаўкі з фонду Літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа ў Літаратурным музеі Аляксандра Пушкіна ў Вільнюсе, а таксама чакаецца плёнае супрацоўніцтва з Літаратурным музеем Курска, горада, у якім частку свайго жыцця правёў класік нашай літаратуры і дзе сёння захоўваецца памяць пра нашага Песняра. Акрамя таго, па словах дырэктара Коласаўскага дома Зінаіды Камароўскай, існуюць задумы ажыццявіць сумесныя праекты з расійскім Дзяржаўным музеём А.М. Горкага.

Удзельнікі “круглага стала” таксама наведвалі і філіял “Мікалаеўшчына”, дзе адбыліся святочныя мерапрыемствы з нагоды 100-годдзя першай сустрэчы народных паэтаў Беларусі Янкі Купалы і Якуба Коласа. У прыватнасці, на мемарыяльнай сядзібе Смольня адкрылі памятны знак у гонар 100-годдзя першай сустрэчы нашых славуць Песняроў, а таксама — выстаўку “Шляхам Янкі Купалы да Якуба Коласа” з фонду Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа і Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы.

Кастусь АНТАНОВІЧ

Мары патрыярха

Адным з самых значных даследчыкаў культуры мінулых эпох па праве лічыцца доктар філалагічных навук, супрацоўнік Інбелкульту Адам Мальдзіс, які днямі адзначыў 80-гадовы юбілей.

Урачыстасці адбыліся ў Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры, куды прыйшлі родныя і сябры даследчыка, яго землякі, вучні.

Аднак Адам Восіпавіч не толькі прымаў віншаванні і падарункі, але і пазнаёміў гасцей з малавядомымі старонкамі сваёй біяграфіі, у прыватнасці, расказаў пра першыя крокі ў навуку, працу па выяўленні і вяртанні на Радзіму вывезеных каштоўнасцей.

А мара Адама Мальдзіса — вяртацца з тлуму горада і болей часу праводзіць на роднай Астравеччыне. Для рэалізацыі мары дарэчы падарунак ад землякоў — ноўтбук.

К.А.

Дзяжурны па нумары

Днямі ў настольных “запасніках” натрапіла на DVD-дыск з моднымі расійскімі тэлесерыяламі, які не так даўно сябры ўручылі мне са словамі: “...Калі захочаш адарвацца ад гэтага свайго тэатра...”. Уключыла і... на колькі гадзін літаральна прыліпла да манітора камп’ютара. Але зусім не з прычыны высокіх мастацкіх якасцей гэтага “мыла”, а таму, што за выключэннем парытройкі выканаўцаў галоўных роляў — медыйных расійскіх “зорак”, астатніх персанажаў ігралі спрэс айчынныя акцёры...

мяжы эквілібрыстыкі, якую кожны ў сваёй ролі дэманструе, нягледзячы на аніякія пастаноўчыя ды рэжысёрскія “акалічнасці”. І кожны раз лаўлю сябе на думцы, што акурат з імі — акцёрамі — аказваюцца звязаныя калі не ўсе, дык пераважная большасць маіх радасных тэатральных уражанняў і адкрыццяў. Бо пакуль драматургі ў асноўнай сваёй масе занятыя абаронай сваіх аўтарскіх правоў, а рэжысёрскія шэрагі настойліва патрабуюць прызнання ўласнай прафесійнай здатнасці і прагрэсіўнасці, адзіныя, хто па-ранейшаму застаюцца на фарпосце пад назвай “тэатр”, — акцёры. Гэта яны штодня выходзяць на сцэну і іграюць не за славу альбо адпаведны творчым высілкам ганарары, а таму, што для іх важна — “пабудоваць” гэты

Нямодна, непрагрэсіўна...

Атланты і карыятыды: хто ў тэатры галоўны?

Але не, думкі мае сягнулі зусім не ў кірунку разважанняў пра тое, чаму ж мы, маючы такія багатыя акцёрскія патэнцыялы, не здымаем айчынныя серыялаў такога ўзроўню ды якасці. Згадалася тэатральная дыскусія, якая вясной гэтага года разгарнулася ў расійскай інтэрнэт-прасторы. Знакаміты маскоўскі крытык Марына Давыдава сцвярджала, што галоўным тормазам развіцця сучаснага тэатральнага мастацтва і проста-такі каменем на шыі з’яўляюцца... акцёры. Яны, маўляў, ніяк не могуць прыняць новую рэальнасць — той факт, што сёння ў тэатры валадарыць, ці, дакладней кажучы, модна, каб валадарылі не драматургія, а тэксты,

казачны крышталёвы мост паміж сцэнай і залай і, злёжку тупнуўшы па ім ножкай, даць адчуць яго чароўны, тонкі гук...

Неяк згадалася размова з народным артыстам Беларусі Віктарам Манаевым пад час сёлета года Міжнароднага маладзёжнага форуму “M.@t.кантакт” пра адну з ягоных першых работ у Купалаўскім тэатры — зусім невялічкі эпизод. Акцёр літаральна даймаў запрошанага рэжысёра, занятага выканаўцамі галоўных роляў, што ж робіць у сцэне ягоны персанаж, і рэжысёр, каб адчапіцца, кінуў: “Садзіся ды плач”. “А я, — кажа Віктар Сяргеевіч, — сеў ды і заплакаў. І так уразіў гэтым рэжысёра...”

І кожны раз лаўлю сябе на думцы, што акурат з імі — акцёрамі — аказваюцца звязаныя калі не ўсе, дык пераважная большасць маіх радасных тэатральных уражанняў і адкрыццяў. Бо пакуль драматургі занятыя абаронай аўтарскіх правоў, а рэжысёры настойліва патрабуюць прызнання прафесійнай здатнасці і прагрэсіўнасці, адзіныя, хто застаюцца на фарпосце тэатра, — акцёры.

не рэжысёрскае працятанне, а канцэпцыя. І, адпаведна, не акцёрская ігра, а — існаванне ў рамках гэтай зададзенай рэжысёрам канцэпцыі. Ім жа, акцёрам, па старамоднай інерцыі яшчэ “хоццаца іграць ролі, шукаць характары...” Нямодна, непрагрэсіўна.

Ды вось толькі апошнім часам, выходзячы з таго ці іншага спектакля, хочацца разважаць не пра ідэі, якія прапанавалі (ці не прапанавалі) рэжысёр, а акурат пра акцёраў — тую іх віртуознасць, на

А ўжо пасля, пабачыўшы акцёра ў гэтым спектаклі, і драматург Аляксей Дударэў прапанавалі, каб менавіта Манаеў іграў Адуванчыка ў “Радавах”... Такіх гісторый, за даўшыся мэтай, можна назбіраць мноства. Але “мараль” ва ўсіх іх аднолькавая — не на навамодных канцэпцыях і актуальных рашэннях трымаецца наша сучаснае тэатральнае мастацтва. А акурат на акцёрах — атлантах і карыятыдах тэатральнага свету. Я вас люблю!

Таццяна КОМАНОВА

ПАСПЯШАЙЦЕСЯ НА ПОШТУ!

НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАПІСКА НА ГАЗЕТУ “КУЛЬТУРА” НА ВЕРАСЕНЬ І НАСТУПНЫЯ МЕСЯЦЫ

Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752

Класікі і іх музеі

Днямі ён адбыўся ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа ў рамках мерапрыемстваў да 130-годдзя з дня нараджэння класіка.

Як адзначыў намеснік міністра культуры нашай краіны Тадэуш Стружэцкі, у Беларусі вялікая ўвага дзяржавы ўдзяляецца і развіццю айчынных музеяў, у тым ліку мемарыяльных, прысвечаных значным постацям нашай гісторыі. На думку намесніка міністра, важна, каб экспазіцыі мемарыяльных музеяў былі цікавыя не толькі для іх стальных наведвальнікаў, але і для моладзі, пацвярджаючы чаму стала новай экспазіцыянай зала ў сталічным музеі Янкі Купалы, дзе выкарыстоўваюцца найноўшыя тэхналогіі. У сваю чаргу, Міністэр-

Падзяліліся думкамі наконт развіцця на сучасным этапе мемарыяльных музеяў і замежныя госці “круглага стала”. У прыватнасці, дырэктар Усерасійскага музея А.С. Пушкіна Сяргей Някрасаў зазначыў наступнае:

— У нашых музеях, у тым ліку Імператарскім Царскасельскім ліцэі, які нядаўна адзначыў сваё 200-годдзе, мы імкнёмся не толькі захаватца аўтэнтычнасць будынка і яго старадаўнюю атмасферу, але і ўключыць сучасныя прыёмы, што выклікае пэўныя цяжкасці. Тым не менш, цяпер у тым жа Імператарскім Царскасельскім ліцэі-музеі можна ўбачыць не толькі прадметы эпохі Аляксандра Пушкіна, але і больш познія фотаздымкі, кінахроніку, дакументальныя стужкі.

У рэдакцыю "К" прыйшоў ліст нашай сталай чытачкі Марты Верашчакі. Письмо да тых чытачкі Замкавага комплексу "Мір" і Нясвіжскага палацава-паркавага ансамбля. Матэрыял чытача набывае асаблівую значнасць і з той прычыны, што, згодна з паведамленнем Міністэрства культуры Беларусі, у Нацыянальным гісторыка-культурным музеі-запаведніку "Нясвіж" з часу яго афіцыйнага адкрыцця (з 21 ліпеня па 7 жніўня) пабывала рэкордная колькасць наведвальнікаў — каля 30 тысяч чалавек.

Вось вытрымкі з ліста: "Калі на прадыемстве прапанавалі паездку па маршруце "Нясвіж — Мір — возера Свіцязь" ад агенцтва "Мінск-турыст", адразу набралася група. Але па прыездзе ў першы населены пункт удзельнікаў вандроўкі чакаў сапраўдны "сорпрыз": "У Нясвіжскім палацава-паркавым ансамблі ў гэты дзень не аказалася экскурсавода". Турыстам патлумачылі, што "аказваецца, звычайна ў палацы купляюць толькі білеты і амаль ніхто экскурсіі не замайляе, таму экскурсавод у іх мала. А мінскі экскурсавод не мае права праводзіць экскурсіі ў палацах". Чытачка звярнула ўвагу і вось яшчэ на якую праблему: "Пастя нашага візіту ў палац мы спачыравалі па парку, дзе таксама з'явілася

Тэлефанаванне трэцяе. "Праблема сталая"

Дык няўжо ва ўсім вінаватая толькі фірма "Мінск-турыст"? З высновай катэгарычна не згодная намеснік генеральнага дырэктара прадпрыемства Вікторыя Емяльянава. Як распавяла "К" суразмоўца, і ў Міры, і ў Нясвіжы падобныя праблемныя сітуацыі стала ўзнікаюць як у летні перыяд, так і пад час навагодніх ды калядных святаў. Вось і цяпер, летам, замовіць загадзя экскурсавода, напрыклад, на суботу ці нядзелю, патэлефанавалі ў Мір ці Нясвіж у сераду, папросту немагчыма. Ды і ўвогуле, па словах Вікторыі Емяльянавай, бывае, што экскурсавод у папулярныя музеі трэба замаўляць на месяц наперад. Натуральна, турфірме прадугледзець заказ наперад — складана.

На думку намесніка генеральнага дырэктара агенцтва, ёсць два шляхі вырашэння пытання: або павялічыць штат супрацоўнікаў знакавых музейных устаноў Беларусі, або дазволіць мінскім экскурсаводам самім ладзіць экскурсіі ў Міры і Нясвіжы.

Тэлефанаванне чацвёртае. Дамовы ці аўдыягіды?

Каб паставіць кропку ў гэтым міні-расследаванні, "К" звярнулася да намесніка начальніка ўпраўлення устаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Святланы Гаўрылавай.

Як знайсці экскурсавода ў Міры і Нясвіжы?

Чатыры тэлефанаванні пасля экскурсіі, што не адбылася

пытання да таго ж мінскага экскурсавода (а ў каго ж яшчэ запытаць?): а ці можам мы набыць кнігі, брашуры з інфармацыяй пра палац, яго ўладальнікаў? Мо так даведаемся пра гісторыю нашых культурных помнікаў?" Але, як піша Марта Верашчакі, даведана-турыстычных матэрыялаў "нідзе не аказалася і ніхто не ведае, ці прадаюцца яны ўвогуле непадалёк ад палаца". Практычна такая ж сітуацыя чакала і ў Мірскім замку...

Тэлефанаванне першае. "Штат — не гумовы!"

Каб разабрацца ў праблему, "К" патэлефанавала дырэктару Замкавага комплексу "Мір" Вользе Папко.

— Часам у выхадныя да нас прыязджаюць на экскурсіі каля 3 тысяч чалавек, — паведала яна. — А штат — не гумовы, ды і не хопіць ніякага штату экскурсаводаў на такую колькасць наведвальнікаў. Напрыклад, у ліпені за месяц мы прынялі 37 тысяч гасцей, а з пачатку года — 147 тысяч! Калі б гэтая мінская фірма паклапацілася і замовіла экскурсавода загадзя, падобнай праблемы, якая агучана ў лісце ў рэдакцыю "К", не ўзнікла б, — пераканана Вольга Папко.

Што да іншай праблемы — адсутнасці даведана-турыстычнай літаратуры, — дык, па словах дырэктара, яна не мае пад сабой глебы: набыць літаратуру можна як у самім музеі, так і ў яго наваколях.

Тэлефанаванне другое. "Турфірма не парупілася"

Амаль тое ж распавялі "К" і ў Нясвіжскім палацава-паркавым музеі. Як зазначылі ў экскурсійным бюро ўстановы, супрацоўнікам у выхадныя даводзіцца ладзіць па 6-8 экскурсіі у дзень, таму і бываюць такія выпадкі, калі экскурсаводы для ўсіх ахвотных не стае. Каб некалькі вырашыць праблему, часам даводзіцца аб'ядноўваць некалькі турыстычных груп у адну. Але і ў Нясвіжскім палацава-паркавым музеі перакананы, што калі б турфірма парупілася, сітуацыя б складалася зусім інакш.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Пачатак ліпеня адзначаўся завяршэннем Першага Адкрытага рэспубліканскага конкурсу нацыянальных кінапраектаў і праектаў у рамках сацыяльна-творчых заказаў. Пра яго вынікі чытачы "К" маглі даведацца ў адным з папярэдніх нумароў. Упершыню ў гісторыі беларускага кіно за атрыманне фінансавай падтрымкі дзяржавы саборнічалі не асобныя аўтары і іх сцэнарыі, а распрацаваныя, гатовыя да рэалізацыі праекты, якія прадстаўлялі арганізацыі рознай формы ўласнасці. Такім чынам, цяперашні конкурс стаў першым крокам да галоўнай задачы: з'яўлення ў беларускім кіно паўнаўрастанскага канкурэнтнага асяроддзя. Апошнія і павінна гарантаваць павышэнне мастацкага ўзроўню кінатворцаў ды эканамічнай эфектыўнасці для іх стваральнікаў. У гэтай і наступных публікацыях "К" прааналізуе першыя парасткі змен, якія адбываюцца ў нашым кіно апошнім часам, і даведаецца, наколькі нашы кінавытворцы гатовыя да працы ў новых, "конкурсных" умовах.

Эра канкурэнцыі: кіно ў свабодным плаванні

Кожны раз у першы клас?

Сярод задач конкурсу называецца з'яўленне ў Беларусі так званага "прадзюсарскага кіно", вытворчай схемы, пры якой асноўную нагрукку і адказнасць за праект у цэлым нясе прафесійны прадзюсар.

Менавіта па такой, значна больш гнуткай, чым студыйная, схеме працуюць у большасці краін. Галоўная перавага прадзюсарскага падыходу — у мабільнасці. Перад камандай, якая збіраецца для ўвасаблення канкрэтнага праекта, не стаіць неабходнасць несці лішнія выдаткі на ўтрыманне таго абсталявання і персаналу, якія не патрабуюцца ў дадзены момант. Прадзюсар самастойна збірае творчую групу і аранду абсталявання пад задачы канкрэтнага праекта, а не думае, як прыстасаваць пад праект наяўныя рэзервы.

У гэтым выпадку кінавытворчая арганізацыя ўяўляе сабой не вялікую студию з павільёнамі, цэхамі і натурнымі пляцоўкамі, а значна больш мабільную структуру, фактычна — прадзюсарскі цэнтр, на базе якога працуюць над сваімі праектамі асобныя здымачныя групы.

Хэдалайн рэгіёна: першая галерэя з'явілася пры аграсядзібе

У час работай паездкі па Брэстчыне і агляду турынфраструктуры Белаветы Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка казаў пра неабходнасць стварэння ў кожнай вобласці буйных турыстычных зон. У перспектыве рэалізацыя праекта прынясе прыбытак. Гасцей і жыхароў Беларусі зацікавяць не толькі нацыянальныя гістарычныя і архітэктурныя помнікі, але і беларускі побыт. З гэтай нагоды неаспрэчымым падаецца і тое, што базы адпачынку, аграсядзібы павінны стаць для ўнутраных і знешніх турыстаў цэнтрамі далучэння да культуры... Якой павінна быць аграсядзіба? Які "пакет" паслуг прапанаваць? На стыку чыіх кроўных інтарэсаў будзе развівацца? "К" працягвае шукаць адказы на названыя пытанні. І іншым разам робіць гэта не без дапамогі зацікаўленых чытачоў.

Неабачлівы бізнес?

Мастацтвазнаўца Таццяна Пятрова з Ліды даслала ў рэдакцыю ліст, у якім распавядае пра сваё знаёмства з гаспадаром аграсядзібы "У Іванавіча" Аляксандрам Рашэтнікавым. У тым, што ён — творчая асоба, сумнявацца не даводзіцца: 10 ліпеня, як піша Таццяна Пятрова, у вёсцы Пявезань на Маладзечаншчыне адкрылася не толькі аграсядзіба, але і мастацкая галерэя. Дзейнасць апошняй распачалася вернісажам жывалісу "Настаўнік і вучань" заслужанага дзеяча культуры Беларусі Яўгена Ждана і самадзейнага мастака Аляксандра Рашэтнікава. Другі лічыць першага сваім хросным бацькам у мастацтве... Але гаворка цяпер — пра перспектывы аграсядзібы і разваротліваць (чытай — сацыяльную актыў-

Галоўная перавага прадзюсарскага падыходу — у мабільнасці. Перад камандай, якая збіраецца на канкрэтны праект, не стаіць неабходнасць несці лішнія выдаткі на ўтрыманне таго абсталявання і персаналу, якія не патрабуюцца ў дадзены момант.

У Беларусі ўжо існуюць арганізацыі, якія можна смела называць прадзюсарскімі цэнтрамі. Мабыць, самая паспяхова з іх — РУП "Беларускі відэацэнтр" — працуюць па падобнай схеме шмат гадоў. Апошнім часам праца актывізавалася: за першае паўгоддзе БВЦ працаваў над 40 фільмамі, 27 з якіх ужо скончаны. На першым рэспубліканскім конкурсе перамаглі яшчэ 10 новых праектаў арганізацыі. Спецыфіка працы БВЦ — у супрацоўніцтве з пазаштатнікамі.

— У штаце "Белвідэацэнтра" — толькі адміністрацыйнае ядро персаналу, — распавёў карэспандэнту "К" дырэктар арганізацыі Юрый Ігруша. — Усе астатнія супрацоўнікі атрымліваюць працу ў выніку творчай канкурэнцыі. Такая схема выглядае не надта прыемнай для кінематаграфістаў, затое яна служыць на карысць агульнай справе.

Ды і нейкіх цяжкасцей з прыцягненнем таленавітых людзей сёння не існуе. Прафесіяналаў, якія прапануюць нам свае паслугі, цяпер нават больш, чым працы, якую мы ім можам прапанаваць.

Кіраўнік "Белвідэацэнтра" мае рацыю. У галіне дакументальнага кіно часам вельмі складана правесці розніцу паміж рэжысёрам, сцэнарыстам, апэратарам — дакументаліст-прафесіянал павінен умець усё. Таму выдумляць тэмы і сюжэты новых фільмаў не даводзіцца: аўтары прыходзяць на БВЦ з дзясяткамі магчымых прапановаў.

БВЦ у святле канкурэнцыі

Доўгі час канкурэнцыі паміж арганізацыямі на атрыманне заказаў у беларускім кіно практычна не існавала. "Беларусьфільм" і "Белвідэацэнтр" як дзяржаўныя арганізацыі гарантавана

Артыкул I. "Беларускі відэацэнтр"

атрымлівалі свой кавалак бюджэтнага пірага. Але наколькі БВЦ гатовы да новых умоў, пры якіх даводзіцца канкуруваць з тым ліку, з прыватнымі арганізацыямі?

— "Белвідэацэнтр" канкурэнтназдольны, бо набірае людзей на канкрэтны праект, — утвўнены Юрый Ігруша. — Мы лёгка адаптуемся пад неабходныя ўмовы і, у дадатак, маем каштоўны вопыт кінавытворчасці, у адрозненне ад многіх прыватных структур, якія з'явіліся апошнім часам. Таму нейкіх глабальных структурных змен, у сувязі з пераходам на працу па конкурсе, нам рабіць не трэба. Зразумела, нейкія высновы пасля першага конкурсу мы для сябе зрабілі і наступны раз пастараемся, каб нашы заяўкі выглядалі больш прывабнымі.

Як жа зрабіць сваю заяўку больш прывабнай? На "Белвідэацэнтры" лічаць, што перавага дзяржаўнай

нестандартным шляхам, бо рэкламай сядзібы "У Іванавіча" абраў народнае мастацтва. І, што немалаважна, пры гэтым адшукаў без цяжкасцей трывалых і ўплывовых сацыяльных партнёраў сярод кіраўніцтва Маладзечанскага раёна, у аддзеле культуры, у Беларускам саюзе мастакоў...

Сядзіба ўзнікла побач з рэчкай Вязынка і непадалёк ад радзімы Янкі Купалы. Спярша ў будынку размясцілася гасцініца: дзясятка пакояў на другім

паверсе. Не доўга думаў мастак і над функцыянальнай прыналежнасцю паверхі першага. Маці Рашэтнікава ўсё жыццё займалася вышэйшай, яе творы і аздобілі інтэр'еры. Не без парады Яўгена Ждана і старшыні Беларускага саюза мастакоў Уладзіміра Савіча з'явілася ідэя стварэння галерэі. Менавіта тут прэзентуецца выстаўка "Настаўнік і вучань". А "У Іванавіча" ад прыезджых адбою няма. Па словах гаспадары, ягонай гасцініцы-галерэі аналагаў у СНД няма: "Усе сайты перагледзеў".

У галерэі можа размясціцца 200-300 палотнаў. У перспектыве тут будзе выстаўляцца работы забытых мастакоў, узоры традыцыйнай творчасці. Дамоўленасць з Беларускам саюзам мастакоў ёсць. Як і пагадненне

кінавытворчай арганізацыі палягае ў тых тэмах, за якія прыватныя структуры проста не возьмуцца ў сілу меншага камерцыйнага патэнцыялу. Гэта і так званыя "юбілейныя" карціны, стужкі, якія маюць хутчэй культурнае, чым фінансавое вымярэнне. Такія тэмы прыватнікам, як правіла, не цікавыя.

Зрэшты, аднымі юбілеямі БВЦ абмяжоўвацца не збіраецца. Па словах дырэктара арганізацыі, плануецца пашыраць супрацоўніцтва з замежнымі партнёрамі. Станоўчы вопыт у гэтым кірунку ў БВЦ ужо ёсць, у тым ліку, у галіне ігравой кінавытворчасці. "К" пісала ўжо пра кароткаметражны праект маскоўскага рэжысёра Канстанціна Фама "Туфлікі", у рэалізацыі якога "Белвідэацэнтр" прымаў непасрэдны ўдзел. Дарэчы, фільм і яго стваральнікі, у тым ліку кіраўнік БВЦ, нядаўна прымалі ўдзел у конкурснай праграме кінафестывалю "Залаты абрыкос" у Эрэфане і атрымалі высокую ацэнку міжнароднага журы і фестывальнай публікі.

— Калі казаць аб удзеле БВЦ у конкурсе, то многія нашы патэнцыяльныя сумесныя праекты не змаглі ў ім удзельнічаць, таму што час яго правядзення аказаўся не зусім удалым — заяўкі збіраліся ў красавіку, вынікі падводзіліся ў разгар летняга здымачнага сезона, — кажа Юрый Ігруша. — Але на наступны конкурс, які, як чакаецца,

будзе абвешчаны ўвосень, у нас ёсць шанец іх заявіць і ажыццявіць ўжо наступным летам. Што да самой падачы пакетаў дакументаў з праектамі, то пры іх афармленні ў нас цяжкасцей якраз не ўзнікла.

Пакет з заяўкамі на ўдзел замежных партнёраў з Францыі, Германіі, іншых краін у БВЦ салідны — "Белвідэацэнтр" паспеў зарабіць станоўчую рэпутацыю на міжнароднай арэне, усё ж такі больш за 900 створаных фільмаў. Па словах Юрыя Ігрушы, карысным быў вопыт і ўдзел у беларускім павільёне на Канскім фестывалі. Менавіта там змястоўным каталогам БВЦ заці-

кавалася мноства замежных прадзюсараў і прадстаўнікоў кампаній-дыстрыб'ютараў.

Крыху пра дыстрыбуцыю

Свет сучаснай кінавытворчасці — гэта жорстка структураваная спецыялізацыя: адны кампаніі здымаюць кіно, іншыя — яго прадаюць і пракатваюць. "Белвідэацэнтр" займаецца і тым і другім, прычым — даволі паспяхова. Некалькі нумароў таму, напрыклад, "К" рэцэнзавала абсалютна свежую працу БВЦ, прысвечаную 130-годдзю з дня нараджэння Янкі Купалы. А ў дзень юбілею на радзіме Песняра ў Вязынцы дыскі з прэм'ерным фільмам ужо прапаноўваліся наведвальнікам музея.

Сістэма дыстрыбуцыі і распаўсюджвання — яшчэ адна моцная рыса ў працы "Белвідэацэнтра". За мінулы год, напрыклад, было прададзена больш

Юрый ІГРУША: "У штаце "Белвідэацэнтра" — адміністрацыйнае ядро. Астатнія супрацоўнікі атрымліваюць працу ў выніку творчай канкурэнцыі. Такая схема выглядае не надта прыемнай для кінематаграфістаў, затое служыць на карысць справе".

Рызык прадзюсарскага кіно

на, што самай вялікай папулярнасцю карыстаюцца фільмы на вэб-сайце тэматыку.

Зрэшты, аўтаматычным пераносам кінапраектаў на сэрвіс "Zala" справа не абмяжуецца. Новыя спосабы дыстрыбуцыі фільмаў гэта яшчэ не ўсё — неабходна знаходзіць новыя падыходы да запятаў самой публікі. Балазе дакументальскай алошняй цікавіцца ўсё больш і больш. Кароткаметражны фармат, на якім спецыялізуецца "Белвідэацэнтр", дазваляе дастукацца да гледача, які ўсё часцей глядзіць кіно на невялікіх мабільных прыладах, а не ў кінатэатрах. Зрэшты, такая форма можа тычыцца не толькі дакументальнага, але і ігравога кіно: схема прадзюсарскага цэнтра тым і зручная, што дазваляе набіраць групу на праекты розных маштабаў і напрамкаў, у тым ліку анімацыйнага.

Такім чынам, да існавання ў новых эканамічных умовах творчага конкурсу БВЦ аказаўся гатовы і нават быў загадзя да яго прыстасаваны. Застаецца спадзявацца, што сучасны падыход да кінавытворчасці дазволіць Беларускаму відэацэнтру паспяхова ісці за паве-вамі часу і далей, прыцягваючы пад свае праекты таленавітых беларускіх кінематаграфістаў і іх ідэі.

Антон СІДАРЭНКА

Агратурызм, перакананы Аляксандр Рашэтнікаў, павінен быць падзейным. Таму да канца года ён мяркуюе пераўтварыць сваю сядзібу ў культурна-асветніцкі цэнтр. Хтосьці з прагматычных гаспадароў аграсядзіб запярэчыць: ці ж можна так неабачліва бізнес весці. Адны выдаткі. Аднак праект адшукаў сацыяльных партнёраў. Ды і піяр-кампанія пераконвае ў іншым.

культуры даўно і плённа супрацоўнічае з прыватнікамі. Тым больш, сядзіба месціцца непдалёк ад купалаўскага музея ў Вязынцы і ідэальна ўлічваецца ў раённае турыстычнае кольца.

І Саюз мастакоў, і райвыканкам з ягоным аддзелам культуры ад супрацоўніцтва з Аляксандрам Рашэтнікавым не згубяць, а адно толькі — атрымаюць. І такі агульны, хоць і міжведамасны, інтарэс грунтуецца найперш не столькі на магчымасці камерцыйнага поспеху (хоць і яго я з рахункаў бы не скідаў), колькі на памкненні і раён праславіць, і каштоўнасць мастацтва сцвердзіць.

Хтосьці з прагматычных гаспадароў беларускіх аграсядзіб запярэчыць: ці ж можна так неабачліва бізнес весці. Адны выдаткі, маўляў, ад памятнай патрыятычнай духоўнасці, а відэавочных прыбыткаў — аніякіх. Мастак з вёскі Повазаны з гэтай пастаноўкай пытання катэгарычна не пагаджаецца. А падставы для нягоды наступныя: ужо цяпер у шматлікіх "пастаяльцах" сядзі-

бы "вочы разбягаюцца" не толькі ад маляўнічасці прыроды, але і ад магчымасці набыць у галерэі мастацкі твор. І такая магчымасць піярчыцца гаспадаром "У Іванавіча" ці не на ўсіх турыстычных сайтах. А розгалас паля такой бесканкурэнтнай рэкламы — канкрэтны, матэрыяльны і ў эканамічным плане перспектывны.

Якія высновы можна зрабіць паля ўсяго выкладзенага? Вельмі адназначныя! І ў творчасці, і ў камерцыі на плыву застанеца той, хто не згубіць здольнасці здзіўляцца. А Аляксандр Рашэтнікаў, і як бізнесмен і як мастак, здзіўляецца не стамляецца. І турысты едуць збольшага не ў шараговую сядзібу, нацыянальна адметнасць якой заканчваецца колам ад воза, замацаваным на франтоне, а ў вёску Повазаны, дзе жыве мастак-эксперыментатар, які дорыць сваім гасцям новыя падзеі. А за сапраўдную шчырую радасць і заглаціць не шкада.

Яўген РАГІН

ТЭНДЭНЦЫІ СФЕРЫ

"Калі ў раёне схамянуцца, можа быць позна..."

Меркаванне

Ці варта нашым этнакалектывам выходзіць на ўзровень "Еўрабачання"?

Матэрыял "К" "Everybody dance, або Чаму івескія бабулі — лепшыя за "Буранаўскіх...", наколькі я ведаю, выклікаў небеспадстаўную цікавасць у некаторых начальнікаў аддзелаў культуры Беларусі. Як даведаўся, яны захапіліся ідэяй паехаць з аўтэнтчным калектывам на "Еўрабачанне-2013" і ўжо нават плануецца "прабіваць" сваіх бабуль ды падаваць заяўкі для ўдзелу ў нацыянальным адборы на прэстыжны міжнародны конкурс.

Усё гэта — маю на ўвазе інтарэс да народнай творчасці і да носьбітаў беларускай спеўнай традыцыі — вельмі добра. І, безумоўна, нашы бабулі заслужоўваюць павагі і таго, каб пра іх казалі і пісалі. Але... Я лічу, што нашы аўтэнтчныя гурты ўздымаць да ўзроўню "Еўрабачання" не трэба.

Прычым гэта не толькі мая думка: размаўляў на гэты конт з іншымі вядомымі беларускімі фалькларыстамі, якія таксама выказалі адмоўнае стаўленне да ідэі паездкі беларускага аўтэнтчнага гурта на названы міжнародны конкурс.

Чаму? Адказ ляжыць на паверхні. Калі пайсці гэтым шляхам — і дайсці, такім чынам, ажно да "Еўрабачання", — дык мы імгненна страцім усё назапашанае і напрацаванае, згубім арыенцыры. Бізнес, па маім — ды і не толькі па маім — меркаванні, проста знішчыць традыцыйную культуру. А ў нас і без таго мала засталася носьбітаў традыцыі, таму, як я лічу, да яе трэба ставіцца з далікатнасцю і піетэтам.

І яшчэ не магу не сказаць вось пра што. У раёнах працуе шмат бібліятэкараў, філолагаў, карацей кажучы, адукаваных людзей... Чаму б ім не напісаць пра сваіх бабуль, пра тыя аўтэнтчныя калектывы, якія існуюць у раёне, а не чакаць, склаўшы рукі, што да іх прыедуць сталічныя журналісты? Падобных матэрыялаў якраз такі цяпер вельмі не стае, а носьбіты традыцыйнай культуры паступова адыходзяць. Калі ж у раёне схамянуцца, можа быць ужо позна...

Мікола КОЗЕНКА,
мастацкі кіраўнік
Рэспубліканскага фестывалю фальклорнага мастацтва
"Берагіня", этнахараграф

Лес, або як мы трапілі ў трэнд

Недзе з год таму захапілася ідэяй мастацкага праекта з рабочай назвай "Беларусь і Літва — лясныя сёстры". Ягоная сутнасць у тым, што дзве нашы краіны — гэта апошні ў Еўропе лапкі велізарнага калісці абшару першабытнага лесу. Той першасны лес ў нас захаваўся не толькі адзнакамі прыроднай стыхіі — раслінамі, жывёламі, але і ў энесе метафізічным.

Наш лес — гэта духоўная субстанцыя, гэта стрыжнявы фактар фармавання нацыянальнага менталітэту беларусаў і літоўцаў. Тут вытокі нашай міфалогіі, нашага фальклору. Я думаю, нездарма ў Еўропе сёння такі папулярны жанр "фэнтэзі", дзе важным чыннікам выступае менавіта стыхія лесу. Гэта настальгія, мара, мастацкі вобраз, які падмаганне страчаную пад націскам тэхнагеннай цывілізацыі прыродную рэчаіснасць.

Саму ідэю падказаў мне першы беларускі фільм "Лясная быль" рэжысёра Юрыя Тарыча. Там ёсць словы пра тое, што кожны народ мае свой прыродны асяродак: у каго горы, у каго пустэльні, а ў беларуса — лес. Тое ж датычыцца і літоўцаў.

Маю ідэю падтрымалі літоўскія калегі з галерэі "Arka". Галерэя твораў Леаніда Шчамялёва, якую я прадстаўляю, ужо ладзіла з імі сумесныя праекты, так што паразумеліся мы хутка. Праходзіла выстаўка ў Вільнюсе. Беларускі бок прадставіў на яе каля дваццаці твораў, літоўцы — столькі ж. Гэта жывапіс, графіка, скульптура, плакат. У беларускай частцы экспазіцыі было, у прыватнасці, шмат краявідаў, збольшага рэалістычнага кшталту. У літоўцаў дамінуе іншы напрамак. Я б вызна-

Сучаснае беларускае мастацтва — у цэнтры еўрапейскіх павеваў

чыла яго як экспрэсіўны абстракцыянізм. Выстаўка не мела нацыянальных сегментаў, творы беларускіх і літоўскіх мастакоў экспанаваліся ўперамешку. Доўга шукалі назву, якая б задаволіла абодва бакі. Назвалі праект — "Карані".

Да яго рэалізацыі прычыніліся два пасольствы, беларускае ў Літве і літоўскае ў Беларусі, і тры галерэі — сталічная Галерэя твораў Леаніда Шчамялёва, гомельская Галерэя Гаўрылы Вашчанкі і віленская галерэя "Arka". Для літоўцаў гэты праект у пэўнай ступені быў адкрыццём Беларусі. Вільнюскія гледачы шчыра казалі нам, што яны не чакалі ад беларусаў такой творчай разнастайнасці, такога прафесіяналізму.

Варта адзначыць, што з гэтым праектам мы, так бы мовіць, трапілі ў актуальны трэнд. Якраз тады ў Берліне праходзіла выстава "Нямецкі лес", а ў Вільнюсе — выстава дацкага мастака на тую ж тэматыку. Як бачым, лес — гэта для Еўропы актуальна.

Праект будзе мець развіццё. Выстаўку пабачыць у Гомелі. Там яна будзе дапоўнена творами мясцовых мастакоў. А потым — Мінск.

Сумесная праца з літоўцамі дала магчымасць прыгледзецца да іх дзелавага стылю. Трэба адзначыць, што ў іх арганізацыйныя пытанні вырашаюцца больш крэатыўна. Гэта было б някепка пераняць і нам.

Тацяна БЕМБЕЛЬ, дырэктар
Гарадской мастацкай галерэі
твораў Леаніда Шчамялёва

— Упершыню быў у Кактэбелі 60 гадоў таму — гэта маё першае далёкае падарожжа, з маці і айчымамі. Потым, 45 гадоў таму, я вазіў туды старэйшага сына. А цяпер выправіўся ўгадаць маладосць.

— **І... што?**

— Расчараваўся. Горы паранейшаму прыгожыя, а вась саматмасфера — зусім іншая. Раней там быў толькі Дом творчасці пісьменнікаў, а зараз — нават пляжа не засталася, бо ўсё занята харчова-сувенірным гандлем сумнеўнай якасці (на другі дзень атруціўся). Няма інтэлігенцыі, што гуртавалася вакол дома Валашына (я калісьці іграў там на раялі для яго ўдавы і гасцей), ніводнага турыста з Еўропы не бачыў. Хіба ж спакусіш іх такой антысанітарый і дзіўнаватым сэрвісам? Яго быццам бы і няма — а кошты еўрапейскія. Ідэальнае месца, каб паглядзець, як не трэба развіваць турызм.

— **У жыцці "вяртанне ў маладосць" расчаравала. А ў творчасці? На 9 верасня прымеркавана прэм'ера вашай оперы "Свая легенда". Першая рэдакцыя ставілася ў 1978-м, зараз вы напісалі другую, яшчэ ў тым сезоне пачаліся рэпетыцыі...**

— Вельмі хвалююся, што ж у выніку атрымаецца. Калісьці Сямён Штэйн, а цяпер Міхаіл Панджавідзе — усе рэжысёры чамусьці хочучы бачыць у "Свой легенда" гэтую беларускую "Хаваншчыну", дзе ў цэнтры — смуга, паўстанне. Для мяне ж гэта опера — зусім пра іншае. Гэта трагедыя чалавечых лёсаў, дзе няма пераможцаў. Я не падзяляю герояў на станоўчых і адмоўных. Яны ўсе для мяне — станоўчыя, бо ў кожнага — свая праўда, свае пачуцці, не зразуметыя астатнімі. Каханне, боль, пакуты — вось што галоўнае. А паўстанне і іншыя сацыяльныя рэчы, адлюстраваныя ў гэтай оперы, — толькі знешнія праявы, наступствы той барацьбы ўнутры сябе, што насамрэч рухае героямі.

— **Але ж ваша творчасць літаральна прасякнута маштабнымі сацыяльна-грамадскімі, нават філасофскімі тэмамі. Менавіта такой праблематыцы прысвечаны вашы сімфоніі, уключаючы 15-ю. Чаму ж вы адмаўляецеся ад гэтага ў оперы?**

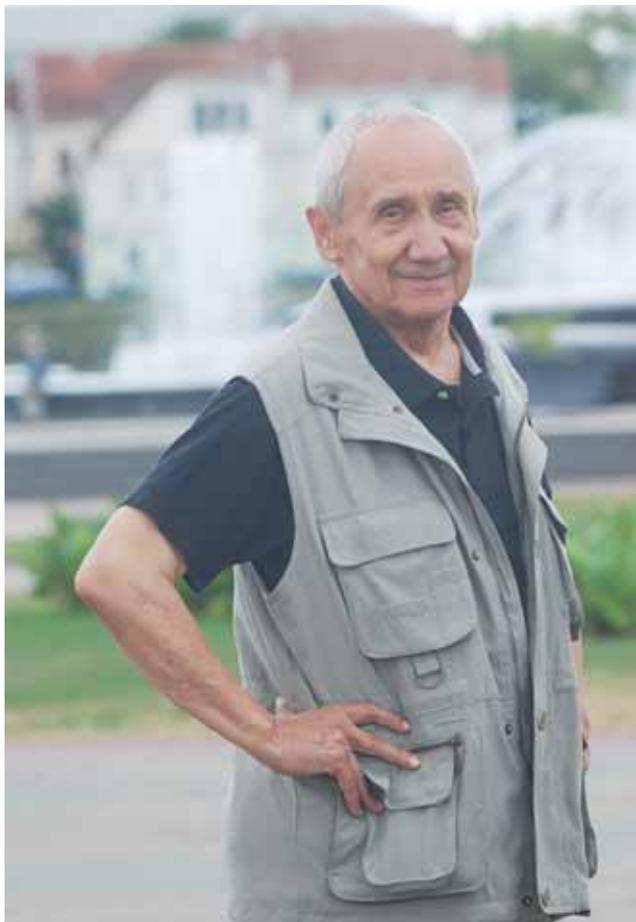
— Вы самі адказалі на гэтае пытанне: таму што опера і сімфонія — гэта розныя жанры. У сімфоніі на маю думку, павінна адлюстроўвацца эпоха. Там пульсуе думка, і размова вядзецца на мове сімвалаў, алюзіі, асацыяцыі, як і мае быць у філасофскім жанры. А ў оперы галоўнае — чалавек. Тут, наадварот, віруюць пачуцці, выказаныя мовай сэрца, эмоцыі, інтуітыўных "прадбачанняў". Да таго ж, я імкнуўся, каб музыка стылёва адпавядала апошнім Караткевічу, а там пануе — рамантыка. Таму і опера ў мяне — рамантычная.

— **Слухаю Дзмітрыя Браніслававіча і пачынаю разумець, чаму ў яго другой оперы "Францыск Скарына", увабленай на тэабачанні, знакамты першадрукар нечакана паказаны маладым закаханым. І чаму кампазітар, маючы імідж прызнанага авангардыста, у канцы 1970-х раптам здзіўліў неарамантычным традыцыяналізмам сваёй "Свой легенды". Усе чакалі, што опера з'яднае стылістыку яго сімфоній і не менш знаных араторый ды ва-**

Новы канцэртна-тэатральны сезон шмат у чым пройдзе "пад знакам" народнага артыста Беларусі, кампазітара Дзмітрыя Смольскага, якому днямі споўнілася 75. У яго творы, у тым ліку прэм'ерныя, упрыгожаць ажно тры юбілеі: 80-годдзе Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета, Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, 75-годдзе Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Але віноўнік урачыстасцей схаваўся ад віншаванняў у Кактэбелі, куды рушыў пасля двух тыдняў у Германіі, дзе гасцяваў у сына. Віктар — гітарыст гурта "Rage" — прызнаны там музыкантам года, вядзе ў Мюнхене майстар-класы, з яго іменем выпускаюцца не толькі эксклюзіўныя электрагітары, але і гуквое абсталяванне вядомай японскай фірмы. Дарэчы, ён і сам завітае ў Мінск у снежны, каб саліраваць у 9-ай сімфоніі бацькі, натхнёнай захапленнем сына рок-музыкай.

Нарэшце, пасля колькіх дзён доўгіх гудкоў і слоў аўтаадказчыка "часова недаступны", я пачула ў слухаўцы голас Дзмітрыя Браніслававіча: вярнуўся!

"Квартэт" Смольскага з калажам

кальных цыклаў, аднак — не. Кампазітар быццам вярнуўся да ўласнай "свой легенды" — да той сваёй стылістыкі, у якой рабіў першыя прафесійныя крокі. Але надаў ёй новы віток! Невыпадкова оперныя героі "Цытуець" тэмы з яго Першай фартэп'янанай санаты памяці С.Пракоф'ева, з дзіцячай "Песнячкі пра дважагна коніка" — ды толькі тыя мелодыі, агранутыя ў раскошныя аркестравыя адзены, устрымаюцца зусім іначай. Дый вобразна яны пераасэнсаваны.

Цікава, але сёння той неарамантызм, нанова адрэдагаваны майстрам, выглядае самым, бадай, модным трэндам. Музыка застаецца куды больш маладой і свежай, ва ўсёй яркасці сваіх фарбаў, чым многія найноўшыя творы маладога пакалення, якія, на думку сваіх аўтараў, нясуць быццам бы новую эстэтыку.

Але ж нельга назваць Смольскага — рамантыкам. Ён, найперш, — іранічны філосаф з трагедычным светаадчуваннем. Можна, таму і сімфоній у яго — ажно 15? А опер — тры. Дакладней, "дзве з паловай", бо трэцяя, "Апалон-заканадаўца", уяўляе сабой сучасную аўтарскую версію старадаўняй беларускай оперы Рафаэла Вардоцкага, створанай і пастаўленай у Забэльскай духоўнай семінары ў 1789 годзе...

"Дзве з паловай" оперы іранічнага філосафа

прыходзіў, увечары сыходзіў — ён пісаў вершы на ўжо гатовую музыку. У музыцы, як і ў літаратуры, асноўная выразнасць — у драматургіі: як разгарнуць дзеянне, куды яго павярнуць.

— **У буйных сімфанічных творах вы любіце цытаваць класіка. Калаж — таксама частка драматургіі?**

— Кожная знаёмая тэма нясе ў сабе пэўны сімвал, і гэта дапамагае слухачу сачыць за думкамі кампазітара і выканаўцаў, разам з імі "адбудоўваць" драматургію і вобразнасць музыкі: дзесьці ўсміхнуцца, дзесьці здзівіцца, а дзесьці — папраўдзе задумацца над пераасэнсаваннем вядомых, здавалася б, рэчаў, пранікнуцца глыбінёй трагедыі.

— **Іншымі словамі, музыка не патрабуе перакладу. Асабліва калі ў ролі "перакладчыка" — калаж. А як на конт "перакладу" на іншую ментальнасць — ці запатрабавана беларуская музыка на Захадзе?**

Дзмітрый СМОЛЬСКИЙ: "Не верце тым, хто кажа, быццам буйныя беларускія партытуры паўсюль гучаць у замежжы. Там умеюць лічыць грошы, і аркестры іграюць, найперш, тое, на што ёсць попыт публікі. На першым плане — класіка. Да замежнай сучаснай музыкі звяртаюцца рэдка, і кожнае такое выкананне — падзея. Гэта, дарэчы, вымушае задумацца, што ж такое нацыянальны твор. Думаю, паняцце нацыянальнага залежыць ад маштабаў здзейснага і таленту творцы, бо сапраўдны нацыянальны твор павінен устрымацца і разумецца рознымі народамі".

— **Як увогуле вырашылі напісаць "Сваю легенду"?**

— Згаданы ўжо рэжысёр Сямён Штэйн хацеў паставіць беларускую оперу і вярнуўся да мяне: маўляў, напішы. Ні тэму, ні сюжэт ён не прапаноўваў. А я якраз прачытаў Караткевіча, і так мяне зачэпіла чалавечая, асобная трагедыя "Свой легенды", што захацелася ўвабодзіць яе ў музыку. Накідаў агульную драматургію, амаль напісаў музыку — і паказаў усё гэта Караткевічу. Той, дарэчы, быў згодны з тым, што я засяродзіўся на "квартэце" герояў, а не на сацыяльна-палітычным зрэзе далёкай эпохі. І з таго часу я, можна сказаць, месяц кватараваў у пісьменніка: зранку

нашых партытур і замаўляюць іх. Пра ўсё гэта, ды яшчэ з ганарлівымі падрабязнасцямі, і намерваюся пачуць. Але ў адказ — штосьці зусім супрацьлеглае:

— Не верце тым, хто кажа, быццам буйныя беларускія партытуры паўсюль гучаць у замежжы. Там умеюць лічыць грошы, і аркестры іграюць, найперш, тое, на што ёсць попыт публікі. На першым плане — класіка. Да замежнай сучаснай музыкі звяртаюцца рэдка, і кожнае такое выкананне — падзея. Гэта, дарэчы, вымушае задумацца, што ж такое нацыянальны твор. Няўжо найперш тое, што прызначана для "унутранага карыстання", у межах дадзенай нацыі, краіны? Думаю, паняцце нацыянальнага — больш шырокае, яно залежыць ад маштабаў здзейснага і таленту творцы, бо сапраўдны нацыянальны твор павінен устрымацца і разумецца рознымі народамі. Галоўнае для нацыі — быць зра-

зумелай іншымі. А фальклор і іншыя "звыкла нацыянальныя" рэчы — толькі рысы адметнасці, тое, што можа дапамагчы прывабіць замежнага слухача. У кожным творцы закладзены падмурак пэўнай нацыянальнай культуры, на якой ён узрошчаны. І гэта будзе выяўляцца ў любым выпадку — падсвядома, без аніякіх знешніх "метак" у выглядзе таго ж фолка. У рэшце рэшт, усё залежыць, зноў-такі, ад таленту, бо толькі такі твор становіцца ўсёабдымным і цікавым для іншых. У Еўропе, наколькі я пераканаўся ў час шматлікіх паездкаў, не толькі творца, але і кожны чалавек пачувае сябе, як гаварыў Ігар Стравінскі, "чалавекам свету". І гэта ніколі не перашкаджае яго патрыятычным пачуццям.

— **У савецкія часы лічылася, што творца дзеля лепшага натхнення мусіць быць "галодным", сёння лічыцца — ён павінен адчуваць канкурэнцыю.**

— Лухта ўсё гэта! Ад пакут нараджаюцца такія ж пакутлівыя творы. Канкурэнцыя мяжуе з зайздрасцю, а дзе тая валодарыць, ужо не да творчасці. Выратаваць ад усяго гэтага можа хіба пачуццё гумару — вось тое, што рэальна патрэбна кожнаму творцы, незалежна ад тэматыкі, да якой ён звяртаецца.

— **Гэтак вы навуцаеце і сваіх вучняў? Месяц таму вы справілі 50-годдзе педагогічнай дзейнасці.**

— Прызнацца, выкладаць стаіміся. У мяне ўвогуле іншы погляд на ўсё гэта. Я не магу настойваць, што я настаўнік. Ён можа сказаць толькі сам вучань, бо лепей ведае, хто даў яму больш. І такое прызнанне далёка не заўсёды адпавядае афіцыйнаму статусу. Галоўнае для педагога, лічу, — адсутнасць канкурэнцыі. Між ім самім і вучнем — і паміж іншымі вучнямі.

— **Як раіць псіхологі, параўноўваць сябе сённяшняга з сабой учорацім?**

— Не толькі. Канкурэнцыі ім хоціць у жыцці. Мая ж задача — дапамагчы ім расці. І шчыра радавацца за кожнага, навучаючы іх гэтак жа радавацца не толькі сваімі, але і чужымі поспехам. Бо толькі так можна скласці моцную, адметную нацыянальную культуру.

**Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Юрыя ІВАНОВА**

Стрыт-арт: ЯК ЛЯЗО

11 жніўня ў вялікай зале Музея сучаснага выяўленчага мастацтва ў рамках стрыт-арт праекта "Сігнал" пройдзе лекцыя вядомага прадастаўніка вулічнага мастацтва з Екацярынбурга Цімафея Радуга (T-Raduga).

Вызначальным фактарам развіцця творчага пачатку Цімафея ў вулічнай культуры стала фатаграфія, якая звярнула ўвагу на шматлікія дробязі гарадскога асяроддзя. Увага да ўсяго і ва ўсім — такое мастацкае крэда аўтара.

Горад для мастака — гэта аснова жыцця і творчасці, традыцыйнага бачання і яркіх эмацыянальных інавацый. Паколькі гарадская прастора дазваляе выказаць самыя неардынарныя думкі і паказаць мастацкі бок гарадской культуры, T-Raduga адлюстроўвае сваё бачанне менавіта на вялікіх фарматах, і прызнаецца ў тым, наколькі яго спакушаюць пустыя екацярынбургскія білборды.

Мастак вучыўся на філасофскім факультэце, дзе ён усвядоміў, наколькі важнае кожнае слова: "Дакладныя словы — як нацягнутыя струны. Праект можа быць ясным і без апісання, але словы робяць яго вострым, як лязо". Размовы пра ўнутраны свет чалавека, які магчыма перайграць у тэме руху часу, як у праектах "Мост даміно ў Екацярынбургу", "Страта трываласці", "Вечны агонь", "Бродскі", "Маякоўскі", — даюць магчымасць T-Raduga быць незразумелым і прынятным не ўсім. Але, як прызнаецца сам аўтар, галоўнае ў творчасці любога мастака — калі пачуццёвы ўзровень папярэдняе розуму: "Добра зроблены стрыт-арт можа ператварыць прастору ў ідэю".

Пікнік з каларытам

У першую суботу жніўня на берэзе Іслачы непадалёк ад Ракава адбыўся арт-пікнік "Freaky Summer Party-2012". Мерапрыемства арганізавана адным са сталічных клубаў пры падтрымцы Валожынскага райвыканкама.

Гэтае свята ладзіцца ў Беларусі пяты раз, і сёлета яно набыло сапраўды міжнародны статус: на пікнік прыехалі госці з Расіі, Літвы і Фінляндыі. Пад час мерапрыемства адбыліся выступленні больш як 20 дзі-дзяхаў і калектываў, былі зладжаны майстар-класы 13 творчых студый і аб'яднанняў, а колькасць наведвальнікаў перасягнула тысяч чалавек.

Праграма пікніка была пабудавана так, каб кожны з удзельнікаў меў магчымасць праявіць свае творчыя здольнасці і таленты. Кожны мог пабыць вулічным мастаком на майстар-класе па стрыт-арце, павучыцца танцаваць бразільскія танцы... Арт-пікнік стаўся таксама і тэрыторыяй для правядзення іншых мерапрыемстваў, у прыватнасці — праекта "Фотасушка", пра які пісала "К".

А ўвечары на галоўнай сцэне дзі-дзехі мудравалі за сваімі публікамі, а танцы працягваліся пад купалам светлавых хваляў. Напрыканцы свята на сцэну выйшлі галоўныя музычныя госці пікніка — гурт з Фінляндыі LCDMFE

Алена МАЧУЛЬСКАЯ

13 жніўня спаўняецца 70 гадоў выдатнаму кінарэжысёру Вячаславу НІКІФАРАВУ, на стужках якога гадавалася не адно пакаленне беларусаў і глядачоў ва ўсіх кутках былога СССР. Менавіта Вячаслаў Аляксандравіч стаў адным з тых, хто ствараў славу "Беларусь-фільма" у 1970 — 1980-я.

Аўтар шырокавядомых стужак "Зімародак", "Хлеб пахне порахам", "Фруза", "Дзяржаўная мяжа. Год сорок першы", "Шляхетны разбойнік Уладзімір Дуброўскі" ніколі не засяроджваўся на адной тэматыцы. У яго творчым даробку і ваенная, і дзіцячая, і гістарычная тэма. І неўміручая класіка, дзякуючы якой стужкі Нікіфарова сталі амаль такімі самымі хрэстаматыйнымі, як і творы Пушкіна ды Тургенева, па якіх яны здымаліся.

Пры гэтым Нікіфараў заўсёды застаецца сучасным. Так, адным з першых у нашым кіно

чымасці "малога экрана" і ствараць карціны для тэлебачання. Няхай сучаснае тэлевізійнае кіно здымаецца па іншых стандартах, чым у папярэднія часы, майстэрства Нікіфарова дазваляе таму ствараць годныя карціны, якія з задавальненнем глядзяць мільёны.

Вось і зараз Вячаслаў Аляксандравіч здымае ў Мінску стужку пад працоўнай назвай "Клянёмся абараняць", якую неўзабаве ўбачыць вялізная колькасць глядачоў аднаго з расійскіх тэлеканалаў. Але мы, зразумела, верым, што ў хут-

— Вячаслаў Аляксандравіч, што для Вас самае цікавае ў кіно?

— Віртуальнасць.

— Як стаць паспяховым у кіно? У Вячаслава Нікіфарова ёсць свой рэцэпт?

— Працаваць да сёмага поту па ўсіх кірунках.

— Чым можна здзівіць Вячаслава Нікіфарова?

— Неверагоднай відэаахопнасцю.

— Самы прыемны ўспамін у жыцці рэжысёра Нікіфарова?

— Дзясяткаў найцікавых знаёмстваў: Леў Куляшоў і Аляксандра Хахлова, Уладзімір Самойлаў, Мая Булгакава, Да-

Сем пытанняў Вячаславу Нікіфараву

Планы і задуммы шляхетнага рэжысёра

Вячаслаў Нікіфараў паспрабаваў выказацца і наконт наступстваў Чарнобыльскай катастрофы.

Вячаслаў Аляксандравіч заўсёды імкнецца рабіць сваё кіно максімальна даступным і відовішчным. Такім чынам, галоўнае правіла карцін Нікіфарова — быць цікавым для публікі. Менавіта апошняе дапамагло рэжысёру застацца ў прафесіі і здымаць кіно ў тыя гады, калі большасць яго калег у разгубленасці спыніліся ў сваім творчым развіцці.

Вячаслаў Нікіфараў належыць да таго пакалення творцаў, якія раней за іншых пачалі выкарыстоўваць маг-

кім часе Майстар абавязкова звернецца ў сваіх творах да нацыянальнай тэматыкі. Тым больш, ведаем, планы і задуммы наконт апошняй у Вячаслава Нікіфарова ёсць.

Карэспандэнты "К" скарысталіся зручным момантам на здымачнай пляцоўцы ў перапынку паміж дублямі, каб задаць Вячаславу Нікіфараву напярэдадні яго свята некалькі пытанняў.

Адказы на іх, як нам падаецца, характарызуюць яркі і энергічны характар рэжысёра. Вячаслаў Аляксандравіч адказаў на нашы пытанні пісьмова, папрасіўшы захаваць свае адказы ў нязменным выглядзе.

ніэль Альбрыхскі, Галіна Макарава, Элем Клімаў, Генадзь Бураўкін, Цёця Валя, Дзядзя Валодзя.

— Тры словы, якімі можна акрэсліць характар Нікіфарова.

— Прагнасць, ханжаства, мізантропія — гэта не маё!

— Што можаце пажадаць тым, хто хоча звязаць жыццё з кіно?

— Бяжыце як мага далей ад кіно. Калі зможаце.

— Без каго (ці чаго) Вячаслаў Нікіфараў не ўяўляе жыццё?

— Без маіх дзяцей. Без музыкі.

З днём нараджэння, Вячаслаў Аляксандравіч, здымайце як мага больш цікавых стужак!

Антон СІДАРЭНКА, Юрый ІВАНОЎ
На здымках: ідзе праца над новай стужкай рэжысёра.
Фота Юрыя ІВАНОВА

Пленэр паедзе за акіян?

Мастыхін

Мая камандзіроўка на міжнародны пленэр па кераміцы "Арт-Жыжаль" была трэцяй ад пачатку года вандроўкай у Бабруйск. З сустрэч з людзьмі, якія ладзілі фестываль "Вянок дружбы", згаданы пленэр і ўвогуле вядуць культурную "штодзёнку" ў горадзе і раёне, я чарговы раз пераканалася, якая гэта вялікая сіла — мясцовы патрыятызм. І яшчэ ўпэўніўся, што, калі мае шарты ідэю, дык здзяйсняць яе трэба "тут і зараз" тымі сродкамі, якія ёсць у наяўнасці.

Калі "Вянок дружбы" толькі распачынаўся, горад яшчэ не меў шыкоўнай "Бабруйск-Арэны", бракавала вопыту, матэрыяльных сродкаў і арганізацыйнага рэсурсу. А цяпер на ўдзел у фестывалі стаіць чарга сваіх і замежных артыстаў. Нават бывае, што аргкамітэты іншых фэстаў просяць бабруйчан па-братэрску з імі "падзяліцца".

Нешта падобнае адбылося і з "Арт-Жыжалею". Распачынаўся пленэр як прыватная ініцыятыва бабруйскага мастака-кераміста Валерыя Калтыгіна, падтрыманая групай ягоных аднадумцаў. А цяпер гэта культурная акцыя міжнароднага маштабу. Бабруйскі брэнд, у сваім класе не менш значны, чым "Вянок дружбы" ў сваім. Звычайна "...Жыжаль" — гэта тры тыдні працы ў палявых умовах больш чым двух дзясяткаў мастакоў з Беларусі, краін Садружнасці і блізкага "далёкага замежжа" кшталту Польшчы альбо Балгарыі. Праўда, сёлета папрацаваць на бабруйскай зямлі з глінай прыехалі мастакі з-за акіяна. З Венесуэлы.

Сёлетні пленэр, дзясяты па ліку, праходзіў на базе адпачынку "Вербкі" пад Бабруйскам. Арганізатары — Бабруйскі гарадскі выканаўчы камітэт, гарадское аддзяленне Беларускага саюза мастакоў і нядаўна адчынены Бабруйскі га-

радскі мастацкі музей імя Георгія Паглаўскага. Дваццаць пяць удзельнікаў з Беларусі, Азербайджана, Венесуэлы, Латвіі, Літвы, Малдовы, Польшчы, Расіі, Украіны. Паводле традыцыі ўдзельнікі пленэру пакідаюць у Бабруйску дзве работы. Адна трапляе ў фонды музея, другая ідзе на аздубу інтэр'ераў аднаго з грамадскіх будынкаў горада. Сёлета гэта — дзіцячая бібліятэка.

8 жніўня плён пленэру стаў экспазіцыяй выстаўкі "Кола агню", якая палыла Бабруйска паедзе ў Магілёў, а потым — у Мінск. Днём раней "Вербкі" наведла мастацкая рада, якая вызначыла, якія творчыя работы застануцца ў Бабруйску. Разам з гэтай радай ездзіў на базу керамістаў і наш карэспандэнт, якому давалося на свае вочы пабачыць творча-вытворчы працэс і пагутарыць з удзельнікамі пленэру. Адзначу, што многія прывязджаюць на "...Жыжаль" не ўпершыню і спадзяюцца, што

Рэпартаж з "...Жыжаль-2012"

іх будуць запрашаць і надалей. Сярод сёлетніх удзельнікаў ёсць і сталыя майстры, і студэнты мастацкіх ВНУ.

Старэйшыя сярод удзельнікаў — наш Валерыя Калтыгін і азербайджанец Мір-Тэймур Ібрагімаглы. Яны аднагодкі. Абодвум па 65. Наймаладзейшая — студэнтка Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Ганна Мядзведзева.

Азербайджанскі мастак добра вядомы на радзіме, ды і за яе межамі. Ягонае асноўнае месца працы — Дзяржаўны гістарычны запаведнік Азербайджана, дзе ў амаль некрутым прыродным асяроддзі захаваліся знакі цывілізацыі, якім дзясяткі гадоў. Акрамя таго, спадар Мір-Тэймур выкладае ў мастацкай вучэльні. Ягонае

захапленне гісторыяй праявілася і ў выбары тэмы, з якой ён прыехаў на пленэр. Сымвалічныя кампазіцыі азербайджанскага мастака прысвечаны паходжанню цюркскага этнасу. Аднак, ён надае ўвагу і сучасным рэаліям. У шэрагу ягоных кампазіцый кераміка імітуе фактуру металу і структурна нагадвае ці то прамысловы аб'ект, ці то тэхнічны вузел. Дыло спадар Мір-Тэймура кераміка цікавая найперш як поле для творчага эксперымента і імпрывізацыі, дзе ўсе прадбачыць немагчыма, дзе выпадковасць можа істотна паўплываць на канчатковы вынік. На пленэр ён прывёз тэму, але не гатовы вобраз — а ўжо сам матэрыял, асабліва сці тэхналогіі і атмосфера падказалі канкрэтнае рашэнне.

Адразу ж пасля сямейнай выстаўкі Паглаўскіх Светлагорская карцінная галерэя "Традыцыя" імя Германа Пранішнікава прадстаўляе яшчэ адну — таксама сямейную. Зрэшты, паводле ўсёй жывапіснай і кампазіцыйнай сутнасці яна падзялілася на тры персанальныя.

А.Баранюўскі. "Мірскі замак".

Старэйшына дынастыі Анатоль Баранюўскі — прафесар, заслужаны дзеяч мастацтваў краіны, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі — меў усе падставы назваць сваю так: "Камяні стагоддзяў". Мяркуюць самі. Акрамя прасторавай карціны "Крэва" (яна сапраўды ўвасобіла непарушную моц, што захавалі мury), ёсць творы, якія ўжо называюць сцвярджаюць менавіта такую тэматычную адпаведнасць: "Гальшаны", "Каложа", "Мірскі замак", "Вывалены Мінск" (дыптых)... Да іх вельмі натуральна дапаўняюцца поўныя спрадвечнай прыгажосці пейзажы "Пара залатых каласоў", "Краявід" і нават партрэтнае ўвасабленне заклапочаных побытам ці не бацькі і маці мастака. Зрэшты, іх сімвалічная абагульненасць пазбаўляе ад удакладняльных пытанняў. Тым больш што і сам твор названы "Удваіх".

У Светлагорскай карціннай галерэі Анатоля Васільевіча добра ведаюць: неаднойчы прыязджаў ён сюды з персанальнымі ды калектыўнымі выстаўкамі ці проста ў "групе падтрымкі" таго або іншага мастака. Пра дабрывію і незвычайную шчырасць яго ўзнікаюць легенды. Аднайчы ледзь ці не ўсю сваю выстаўку ў нас ён раздарыў. Ды калі і проста гаворыць, заўважаю, як на яго адухоўленым твары праступае падзіячаму шчырае, безбароннае душа... Але і творами шанюнага майстра захапляюцца не менш, чым ім самім. Кожная з работ нібыта саткана з прачулага святла. У кожнай адчуваецца такая жыццесцвярджалнасць, што яна адразу ж успрымаецца як непераможная — нават насуперак трагізму ўвасаблення. Што ж да стыльвай палітры, то гэта — прасветленасць, якая ні-

Час каласоў

Нацюрморт з трох выставак

быта ствараецца з паветра. Для творцы колер — вобраз, першаасноўнае памкненне выказаць думкі, пачуцці, экспрэсію. І ўсё ж невыпадкова пацікавіўся, як ставіцца шанюны майстар да пуантылізму. Адказ быў імгненны: "Вельмі сур'эзна!" Менавіта так ставіліся да гэтай жывапіснай сістэмы многія славутыя неаімпрэсіяністы. Але Баранюўскі сва-

А.Баранюўскі. "У чаканні вясны".

ёй прасторавай канкрэтнасцю, сканцэнтраванасцю (так і хочацца сказаць: фарбавых імгненняў) ніяк не абмяжоўваецца нават праявамі пуантылізму. Самабытны, стыльва адметны мастак вызначыў новыя жывапісныя магчымасці, якіх да яго не было, — яны вядуць ад святла да святла...

Будзем шчырыя: нешта ад бацькоўскіх набыткаў пераняла дачка Алена Баранюў-

ская. Але час вучнёўства для яе — далёка ў мінулым. Новыя творы, аб'яднаныя ўдзячнай назвай "Сугучча", пераканана сцвярджаюць гэта. Каларыт яе палітры стаў больш насычаным, сканцэнтраваным, а кожны імклівы мазок — выразна аб'ёмным. І наогул, у такіх работах, як "Сялянскі дворык", "Восеньскі сум" ды іншыя яна

чудоўна выяўляе талент чыстага рэаліста, не страчваючы звычайнай для сябе пяшчоты каларыту, якая так надзвычай натуральна праяўляецца ў творах "Майскі сон", "Сакавік", "На парозе зімы", "У Айвазоўску". Прасторавае празрыскасць, відавочная прыхільнасць да імпрэсіянізму... А "сугучча" з бацькоўскім каларытам усё больш застаецца на духоўным узроўні.

Захапляе таленавітай вернасцю падсвядомаму рэалізму і муж Алены — Віталі Герасімаў. Творы яго, пры ўсёй іх фрагментарнасці, настолькі цэласныя, што ім ніякія багетныя абмежаванні не патрэбны. Іх зменлівая маланкаваць ("Метамарфозы ночы", "Пасля свята", "Цёмная кераміка") уводзяць у такія глыбіні пачуццёвага бачання, што міжволі перастаеш верыць у створанасць — здаецца, яны існавалі заўжды. Першае ўражанне — мастак вырашае чыста жывапісныя задачы, а для гэтага "сінтэзуе" розныя, найбольш блізкія яму, стыльвы асабліва сці выяўленчага мастацтва. Але гэта не зусім так. Ён па-філасофску "разважае фарбамі". Дарэмна шукаць у яго карцінах пачатак або завяршэнне: усё — бясконцасць. Такая яна, падсва-

домасць рэалізму. Адчуваецца, што, пры жаданні, малюнак Віталі Герасімава можа стаць "снайперскім". Зрэшты, гэта ўжо выраз Георгія Паглаўскага, які ў тэлефоннай размове са мной вельмі ўхвальна адгукнуўся менавіта пра такую якасць шчодрага таленту мастака, з якім аднойчы ладзіў сумесную выстаўку ў Маскве. Зрэшты, той, хто пабачыць у светлагорскай экспазіцыі яго "Таямнічае сутонне", пагодзіцца са словамі Георгія Георгіевіча. А назваў сваю экспазіцыю Герасімаў па-філасофску арыгінальна: "Нацюрморт". Мабыць, усе яе творы (а сярод іх сапраўды нямаюць чатырох, шасці і нават васьмічастковых нацюрмортаў) лічыцца адзіным экспазіцыйным нацюрмортам. Ды і ўсёй сумеснай экспазіцыі ўласціва бязмежнасць, якая заўжды вызначае сапраўднае мастацтва. Яна стала своеасаблівым нацюрмортам з... трох роднасных выставак.

Ізяслаў КАТЛЯРՈՎ
Светлагорск

В.Герасімаў. "Таямнічае сутонне".

Цягам года азербайджанскі мастак распрацоўвае ідэю мастацкага фестывалю на сваёй радзіме, які па маштабах будзе нават пераўзыходзіць бабруйскае пленэр і, у адрозненне ад "...Жыжаль", ахопіць іншыя віды творчасці. Вопыт працы на пленэры ў гэтым сэнсе яму добра прыдасца.

Ася Вахмістрава, маладая мастачка з Санкт-Пецярбурга, гаворыць, што для яе найбольш каштоўнасць "...Жыжаль" ў магчымасці пазнаёміцца з вопытам сваіх калегаў з іншых краін. Добрае ўражанне на яе зрабілі беларускія мастакі. Калі параўнаць тое, што яна ведала пра беларускую кераміку калісь, з тым, што яна бачыць зараз, — прагрэс велізарны. У беларускім дэкаратыўна-прыкладным мастацтве выразна адчуваецца

"заходні вектар", творчае асэнсаванне сучаснага еўрапейскага і сусветнага досведу. Выклікае павягу і тое, што беларусы на дасягнутым не спыняюцца. Папулярныя сярод шэрагу мастакоў спробы імітаваць у кераміцы іншыя матэрыялы — метал, дрэва, тканіну — спадарыня Ася лічыць учарашнім днём. Імітацыя ўвогуле не падаецца ёй плённай шляхам, не ўяўляе самастойнай каштоўнасці і можа быць цікавай толькі ў асэнсаваным кантэксце. Мастачка гаворыць, што сэнс творчай працы — у раскрыцці натуральных якасцей матэрыялу.

Валерый Калтыгін, заснавальнік і нязменны кіраўнік пленэру, тлумачыць цікавасць мастакоў да падзеі тым, што тут яны робяць не тое, чаго ад іх патрабуе мастацкі рынак, а тое, што ім насамрэч падабаецца рабіць. Некаторыя прыязджаюць сюды ўжо па пяць-шэсць разоў. Уласна кажучы, ад тых, хто прыехаў упершыню, не варта адрозніваць ж чакаць выніку. "Трэба пабываць на "...Жыжаль" некалькі разоў, каб засвоіць асаблівасці аб'екта керамікі менавіта ў гэтых печах, спецыфіку работы менавіта з гэтай глінай, нарэшце, прывычыцца да рэжыму працы і адпачынку на пленэры. Таму я за тое, каб запрашаць на пленэр адных і тых жа мастакоў раз за разам. Але ёсць небяспека, што, прывычыўшыся да чагосьці, мастак пачынае ставіцца да працы як да завяздзёнкі, губляе творчы запал. Так што пэўная "ратацыя кадрэў" неабходная. Ды і геаграфію пленэру варта пашыраць..."

Спадар Валерый усё часцей задумваецца і пра тое, каму ў перспектыве можна будзе, так бы мовіць, перадаць сцяг. Нават пры добрым стаўленні да пленэру дзяржаўных інстытуты, пры наяўнасці спонсараў "ролю асобы" ў дадзеным выпадку цяжка пераацаніць. Кіраўнік пленэру і працу мусяць ведаць, і творцам быць, і з людзьмі ўмець ладзіць. Адным словам, быць як... Валерый Калтыгін. А дзе ты другога Калтыгіна возьмеш!?

А тым часам на Валерыя Аркадзевіча паклалі вока венецульцы. Яны ўжо хочуць праводзіць такі ж пленэр у сябе на радзіме і разважаюць пра магчымасць запрасіць нашых майстроў для дапамогі ў арганізацыі творча-вытворчага працэсу.

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Бабруйск — Мінск
Фота аўтара

Сусвет, які знікае ў яго на вачах

Інсітны вернісаж

7 жніўня ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва частавалі свежымі яблыкамі — толькі што з дрэва. Іх смак найлепей пасаваў да вернісажу выстаўкі "Страчаны рай" знакамітага народнага майстра Мікалая Тарасюка, які не так даўно адсвяткаваў сваё 80-годдзе. Лаўрэат спецпрэміі Прэзідэнта дзяржавам культуры і мастацтва ўпершыню выбраўся ў Мінск з персанальнай выстаўкай. Разам з сабой ён прыхапіў і частку ўласнага свету, які можна ўмоўна назваць "вёскай Стойлы". Для нас гэта ледзь заўважны пункт на карце, а для аўтара — не проста месца жыхарства, але цэлы сусвет. Сусвет, які знікае ў яго на вачах, застаючыся толькі ў выглядзе паліхромных кампазіцый з дрэва.

Фіксацыя страчанага раю

У зале музея можна было сустрэць многіх вядомых мастакоў і крытыкаў, ды і ўвага СМІ была не абы-якая. Што ні кажы, але інсітнае мастацтва з беларускай глыбіні не так і часта бывае прадстаўлена на сталічных пляцоўках. Хаця інтэрэс да гэтай самабытнай з'явы папраўдзе вялікі.

Паводле вернісажных завяздзёнак, Мікалай Тарасюк прамаўляў вельмі доўга — было відаць, што ў паўсядзённым самотным жыцці ён засумаваў па зносінах. Яго слухалі!

Сюжэтныя кампазіцыі Мікалая Тарасюка на першы погляд могуць падацца своеасаблівай "энцыклапедыяй" сялянскага побыту, замалёўкамі з натуры. Вось хрэсьбіны, вось вяселле, вось хаўтуры... А паміж імі, вядома, няспынная гаспадарчая праца. Агульную карціну цяжка назваць ідэяльнай, але яна ўсё адно прасякнутая ўнутраным супакоем і гармоніяй.

Аднак раптам у рэчышча паўсядзёнасці ўрываюцца дзіўныя алегорыі. Прыкладам, два мужыкі, што пілююць бярвяно, размешчаны не адзін насупраць другога, а па дыяганалі. Так дасціпна мудры сялянскі розум адчуваецца на сацыяльнай канвенцыі, памкненне да панавання. Ёсць і работы, якія адлюстроўваюць не вясковы мікракосмас, але глабальную праблематыку — у тым ліку, і выява атамнай бомбы. Але

ж і на падзеі ў "вялікім свеце" аўтар глядзіць са сваёй, вясковай "званіцы". І таму свет у яго ўяўленні — бы вялікая вёска.

Разбой па дрэве Мікалай Тарасюк усур'ез захапіўся ўжо ў 1980-я гады — у той час, калі традыцыйны вясковы побыт стаў пакрысе адыходзіць у нябыт.

Некалі ў вёсцы Стойлы жыло болей за сто чалавек, а цяпер — толькі адзін, сам Мікалай Тарасюк. Улады далі яму гарадскую кватэру з усімі выгодамі, але, бы "апошні з магікан", ён застаўся ў сваёй хаце.

Адсоль і яго памкненне захаваць гэты родны свет хаця б для сябе — у выглядзе шматлікіх скульптурак. Побач з хатай майстар стварыў уласны музей, які называецца "Успаміны Бацькаўшчыны".

"Страчаны рай" патрыярхальнага побыту вярнуць бадай немагчыма. Але дзякуючы майстру ён можа застацца хаця б у выглядзе каляровых фігурак. Аднак пытанне, як захаваць і паўнаўвартасна экспанаваць творчасць самабытнага народнага скульптара, вымагае асобнай гутаркі. Таму плануем вярнуцца да гэтай тэмы ў адным з найбліжэйшых нумароў "К". Пакуль жа нагадаем, што выстаўка працуе да 18 жніўня.

Ілья СВІРЫН
Фота Юрыя ІВАНОВА

Авантуры на "Другой сцэне"

Тэатральная плошча

На сцэне Магілёўскага абласнога тэатра лялек адбыўся прэм'ерны паказ спектакля "Дзівосныя авантуры паню Кублицкага ды Заблоцкага" па п'есе сучаснага беларускага драматурга Сяргея Кавалёва. Некалькі пытанняў — рэжысёру-пастаноўшчыку спектакля, галоўнаму рэжысёру абласнога тэатра лялек Ігару КАЗАКОВУ.

— Якая ідэя, агульная канцэпцыя спектакля?

— Кожны чалавек у гісторыі застаецца са сваім абліччам. Вось і Кубліцкі ды Заблоцкі — два тыпы з гісторыі, у іх меліся рэальныя прататыпы, і яны таксама ўвайшлі ў гісторыю як гора-шляхцічы... Глядач павінен сам вырашыць для сябе — ісці іх шляхам, жыць, як яны, альбо жыць як Чалавек! Таму што жыць, як паны Кубліцкі і Заблоцкі, — гэта тое ж, што лебедзь, рак і шчупак... Ідэя ж спектакля — "будайніца": адзін кладзе, а другі падае...

— Вельмі спадабалася ігра творчага дуэта — вядучага майстра сцэны Мікалая Сцешыца і артыста Юрыя Дзівачова... Між тым, імя Дзівачова з'явілася на афішах тэатра лялек нядаўна...

— Так, гэта новы артыст, прыехаў да нас у лютым гэтага года з Беларускага дзяржаўнага тэатра лялек. Юрый скончыў Ленінградскі дзяржаўны інстытут тэатра, музыкі і кінематографіі. Ён не першы спектакль з Юрыем і, канешне ж, не апошні... У хуткім часе чакаецца "Гамлет"... Мы ўзяліся за гэты амбіцыйны праект, уводзім маладых акцёраў. У жніўні ж наша трупка папоўніцца яшчэ на некалькі чалавек: да нас прыходзяць тры выпускнікі ВНУ і два ўдзельнікі студыі ў рамках праекта "Другая сцэна".

— Шмат чула наконт арт-праекта "Другая сцэна". Некалькі слоў пра яго.

— "Другая сцэна" — гэта прастора эксперыментаў, якая неабходна любому жывому тэатру. "Другая" азначае альтэрнатыўная, разлічаная

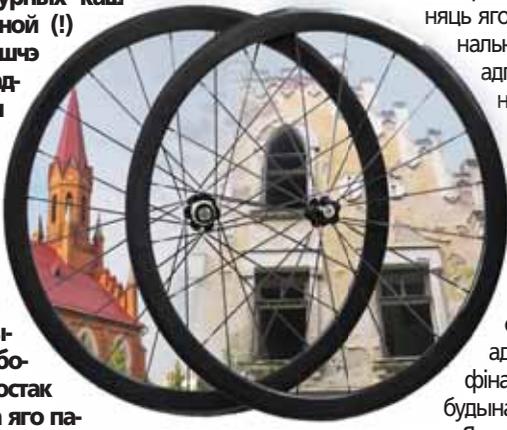
на іншую аўдыторыю. Таму праект — своеасаблівае тэатральнае кухня, лабараторыя, дзе спрабуюць свае сілы студэнты, якія нас цікавяць, акцёры... 27 чэрвеня ў рамках гэтага праекта прайшоў мана-спектакль "Жывыя і мёртвыя фігуркі", дзе акцёрам і рэжысёрам з'яўляўся якраз Юры Дзівачов.

Застаецца дадаць, што музыку да спектакля напісаў кампазітар Леанід Паўлёнак — лідар гуртоў "НагУаль" і "Маланка-орхестра". Ён вядомы магілёўскаму глядачу па створаных музычных кампазіцыях да спектакляў "Пойзан", "Неверагодныя прыгоды капітана Урунгеля", "Пра ліса, які не хацеў быць хітрым". Сцэнаграфія, лялькі прыдуманы Людмілай Скітовіч, якая таксама вядома маленькім магіляўчанам па працах да спектакля "Пра ліса..."

Ну а мы, глядачы, будзем з нецярпеннем чакаць шэкспіраўскага "Гамлета" ў пастаноўцы Магілёўскага абласнога тэатра лялек.

Людміла МАЦКЕЛА
Магілёў

У Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей Ляхавічы прадстаўлены адной (!) пазіцыяй — брацкай магілай. Раён — яшчэ некалькімі. Зважаючы на гэта, сёй-той адразу пераканаецца, што глядзець там няма чаго. Ды не паездзе. Тым не менш, падарожжа па Ляхавічыне дазваляе адкрыць зусім іншае аблічча гэтага краю — прыцягальнае ды інтрыгоўнае. Вы ўбачыце старыя шляхецкія сядзібы ды фальваркі, велічныя касцёлы і мілья драўляных цэркаўкі, грозныя дакі, што ўтваралі складаныя фартыфікацыйныя сістэмы... Дзяржспіс пра большасць з гэтых несумненных цікавостак упарта маўчыць, і ніхто не рупіцца пра яго паўненне. "Рэбрэндын" краю ўсё яшчэ за гарамі?

безгаспадарчым, каб пасля прыняцця яго ў раённую камунальную ўласнасць у адпаведнасці з заканадаўствам. Што да "мураванкі", у якой пражыў апошня гады жыцця Тадэвуш Рэйтан і дзве абвальваецца дах, дык, па словах начальніка аддзела культуры, фінансаў, каб прывесці будынак да ладу, у раёне няма. Як няма ні даглядачы за палацава-паркавым ансамблем,

калі б сустрэтыя намі турысты, якія не пашкадавалі часу ды бензіну на тое, каб прыехаць у Грушаўку, маглі разлічваць там на падобны прыём, яны б затрымаліся ў гэтым месцы куды даўжэй, чым на 10 хвілін.

Бабры вінаватыя...

Па дарозе ў Грушаўку завіталі ў вёску Нача, дзе захавалася колішняя сядзіба Брындоўскіх. Палац, які вылучаецца сваім шацікалонным порцікам, адразу выклікае пытанні: хто, чаму і навошта пафарбаваў яго франтон у блакітны колер? Зрэшты, неўзабаве разумеем, што эстэціка закіды ў гэтым выпадку пакуль неактуальныя. Асабліва на фоне гулу эле-

Але, натуральна, варыянт гэты — далёка не лепшы. "Ансамбль — унікальны помнік палацава-паркавага мастацтва", — напісана ў анатацыі да аб'екта ў Дзяржаўным спісе. Каментавачь гэтае сцвярджэнне нам не выпадае — мы былі ў шортах. Таму прадзерціся праз зарасці крапівы, каб ацаніць яго ўнікальнасць, на жаль, не атрымалася. Не знайшлі мы ні старэйшы на Беларусі экзэмпляр арха чорнага, ні рэшткі сонечнага гадзінніка...

Сёння раён шукае для гэтага аб'екта інвестара. Як паведаміла нам Ніна Прыхач, цяпер на колішнюю сядзібу Брындоўскіх у Начы рыхтуюцца ўсе неабходныя дакументы, у прыватнасці — тэхпашпарт на будынак,

(Працяг. Пачатак у № 31.)

А самы надзейны спосаб змяніць свае ўражанні пра Ляхавічыну — завесці знаёмства з мастаком-ілюстратарам, фатографам і краязнаўцам Сяргеем Чарановічам. Ён распавядае вам столькі цікавага пра гэтыя мясціны, што яны ніколі ўжо не будуць падавацца ўсяго толькі адным са 118 раёнаў Беларусі — без прэтэнзій на ўласнае аблічча. Пераканаліся ў гэтым на ўласным досведзе, бо спадар Сяргей пагадзіўся склаці нам кампанію на адзін з дзён велападарожжа. Наша вандроўка праходзіла збоўшага па колішніх землях двух родаў — Рэйтанаў і Бохвіцаў. Абодва маюць замежнае паходжанне, але ж іх прадстаўнікі былі патрыётамі сваёй зямлі і пакінулі след у яе гісторыі — хай сабе і напаясцёрты сёння.

не зусім герметычны. Сёння ў ім зьярае вялізная прабоіна, якая пастаянна пашыраецца. Як распавёў Сяргей Чарановіч, віной таму — старое дрэва, што абрынулася пад час навалыцы. Натуральна, працэс руінавання імкліва паскорыўся, і цяпер камяніца выглядае папраўдзе жаласна.

Як сведчаць даследаванні, мемурыяльна-музейную функцыю яна выконвала заўсёды — вядома ж, неафіцыйна. Гаспадары недарэмна збераглі яе і падчас глабальнай рэканструкцыі сядзібы, што адбылася на пачатку XX стагоддзя. І вось сёння гэты ўнікальны помнік апынуўся пад пагрозай страты.

Прыкладна тое самае адбываецца і з іншымі пабудовамі. Розніца хіба ў маштабах — калі ў флігелі дах

Адкуль узяўся блакітны франтон у палаца ў Начы?

Беларускія амазонкі з

"Чалавек без пашпарта"

Сяргей Чарановіч дэманструе свае мастацкія фота, многія з якіх бралі ўдзел у міжнародных конкурсах. Яны зроблены ў адным месцы — сціплай вёсачцы Грушаўка, ці, дакладней, Грашоўка, як яна называлася раней. Мастак лічыць паселішча невычэрпнай крыніцай натхнення і знаходак. І ў якасці доказу дэманструе адну з апошніх — нумар газеты "La Figaro" ад 22 красавіка 1893 года. На палях — пазнакі, зробленыя ад рукі. Цікавы артэфакт быў адшуканы зусім нядаўна на гарышчы палаца Рэйтанаў.

— Раней інтэлектуальнае асяроддзе тут было не аб'якое, — кажа ён. — Грушаўка магла б стаць "асноўнай стравай" у размаітым турыстычным меню краю. Балазе комплекс котлішча Рэйтанаў — вялізны: ён уключае драўляны палац з флігелямі, манументальныя "гатычныя" стайні, унікальнай канструкцыі драўляны свіран (і гэта нават без уліку тых пабудов, якія зніклі або пераўтварыліся ў руіны).

На ўездзе ў Грушаўку нас абагнаў шыкоўны джып. Неўзабаве ён збочыў з разбітай гравійкі на старую брукванку, што вядзе да закінутай сядзібы. Пасажыры вылезлі з машыны, трохі патопіліся ля палаца з забітымі вокнамі, нават сунуліся былі ўнутр (дзверы тут з'явіліся зусім нядаўна, але нейкія "добразычліўцы" ўжо паспелі выдзерці замок "з мясам"), ды зноў пагрузіліся ў машыну. Праграма для шараговага турыста ў гэтым месцы сёння і не можа быць большай. Сядзібу нават толкам абсыці не ўдасца — настолькі ўсё зарасло...

Першае, што трапляе на вочы, — невялічкі дамок непадалёк ад уваходу ў палац. Гэтая непрэзентабельная "мураванка" — найстарэйшая і найкаштоўнейшая з гістарычнага пункту гледжання частка комплексу. Менавіта ў ёй правёў свае апошнія гады жыцця гераічны Тадэвуш Рэйтан, якога многія ставяць упоравень з Касцюшкам. Там ён і памёр — розум ды сэрца не вытрымалі смерці Айчыны.

Яшчэ пару гадоў таму на "мураванцы" быў дах — хай сабе, можа, і

пакуль яшчэ можна выратаваць добрым кавалкам шыфера, у стайні ён ужо наогул адсутнічае. Паціху руінецца і сапраўдная перліна Грушаўкі — фамільная капліца-спачывальня Рэйтанаў, што месціцца ў некалькіх кіламетрах ад сядзібы. Відаць, нейкія добрыя людзі там прыбіраюць, але...

...Адзін з гаспадарчых будынкаў па-ранейшаму выкарыстоўваецца ў якасці кароўніка. Яго добры стан (без усялякай, заўважым, рэстаўрацыі!) красамоўна сведчыць, як магла б выглядаць гэтая сядзіба ў тым выпадку, калі б хтосьці рабіў мінімальныя высілкі па даглядзе за ёй.

Не так даўно ў рэдакцыю звярнуўся арт-куратор Зміцер Юркевіч. Захапіўшыся постацю Рэйтана, ён прыняў рашэнне выкупіць Грушаўскую сядзібу ды паспрабаваць аднавіць яе сваімі сіламі. Параілі яму звярнуцца непасрэдна ў Ляхавіцкі райвыканкам. Там да яго прапановы паставіліся з увагай, але паведамілі, што здзелка пакуль немагчымая — адсутнічаюць праваўстаноўчыя дакументы.

Як распавёў Сяргей Чарановіч, гэта ўжо далёка не першы праект аднаўлення сядзібы. Ахвотнікаў было не адзін і не два. Кагосьці вабіла мінуўшчына, кагосьці — камерцыйны патэнцыял. Але справа нязменная заканчалася на самым пачатку — вырабе адпаведнай дакументацыі, якой, па ідэі, павінен займацца ўласнік. Мясцовая гаспадарка і сельсавет пра гэта не рупяцца — дакументы каштуюць грошай, а лішніх няма.

Які многія іншыя падобныя помнікі, сядзіба апынулася ў незайздроснай ролі "чалавека без пашпарта". Падзеі вакол яе ўжо не першае дзесяцігоддзе рухаюцца па зачараваным коле. І пакуль не будзе прынятае валявое рашэнне яго прарваць, закон сусветнай энтрапіі супрацьдзейня не сустрэне.

Хаця, магчыма, бліжэйшым часам справа з палацам у Грушаўцы ўсё ж такі зрушыцца з мёртвай кропкі. Як паведаміла нам начальнік аддзела культуры Ляхавіцкага райвыканкама Ніна Прыхач, цяпер пачынаецца працэдура прызнання гэтага аб'екта

ні нават дворніка. Але, як адзначыла Ніна Прыхач, за Грушаўкай ды і за ўсімі іншымі гісторыка-культурнымі аб'ектамі раёна замацаваны прадпрыемствы і ўстановы адукацыі, якія сочаць за добраўпарадкаваннем прылеглай тэрыторыі, прыбіраюць там смецце. Падтрымліваючы, карацей кажучы, самы мінімальны парадак. Хоць, як мы змаглі пераканацца на свае вочы і як бачна на фотаздымку, нягледзячы на ўсе меры, сядзіба ў Грушаўцы цяпер знаходзіцца літаральна ў атачэнні крапівы, зараснікаў і кустоў.

Вядома, марыць пра імклівае адраджэнне Грушаўкі — зусім не шкодна. Ды, як падаецца, і сёння можна зрабіць першаацэныя крокі па рэвіталізацыі аб'екта — рэальныя і не затратныя. У звязку з гэтым, ужо не ўпершыню мы прыгадалі сядзі-

Палац у Грушаўцы: дзверы з'явіліся, але ненадоўга.

Цяперашні выгляд сядзібнага дома ў Лабузах.

бу ў вёсцы Дубае, наведаную падчас аднаго з папярэдніх велатураў. Там сур'ёзныя прошы таксама не ўкладліся. Але ж, прыехаўшы туды, турыст можа разлічваць на цікавую экскурсію і нават пікнік. Крапіва выкашана на карані, затое мы ўбачылі прыгожую клумбу і міні-музейчык. І ўсё таму, што за сядзібай даглядае адзін (!) канкрэтны чалавек, які спалучае сціпную пасяду дворніка са статусам суб'екта агратурызму.

ватара, што размясціўся літаральна ў некалькіх дзесятках метраў ад палаца — там, дзе некалі быў партэр.

Сам будынак да нядаўняга часу выконваў карысную ў гаспадарчых функцыю — вочатнага цэха. Пра яе яшчэ і сёння нагадваюць жалезныя агрэгаты непадалёк. Зрэшты, і гэты спосаб прыстасавання — не самы горшы варыянт. Палац дайшоў да нас у цалкам памысным стане: дах црлы, вокны на месцы, дзверы, на шчасце, зачынены і сёння.

а таксама акт на зямлю. І, па словах начальніка аддзела культуры, ўласнік аб'екта — СПК "Нача" — абавязаны сёлета выстаўіць аб'ект спадчыны на аукцыён.

Але, вядома, суседства палаца і парка з гаспадарчымі аб'ектамі зусім не спрыяе паўстанню новага туркомплексу. На шчасце, іншая перліна палацава-паркавага мастацтва краю — сядзібны ансамбль у Савейках — такіх праблем не мае. Адна бяда — ён ужо доўгі час амаль не выкарыстоўваецца. Нейкія хуліганы павыбівалі шыбы ў гаспадарчых будынках, а тут яшчэ і бабры...

— Яны паспілоўвалі старыя дрэвы і набудавалі плаціны, парушыўшы водную сістэму, — распавядае Сяргей Чарановіч. — Таму сажалкі ўжо зацвілі.

Як паведаміла Ніна Прыхач, палацава-паркавы ансамбль у Савейках ужо выстаўлены на аукцыён. Прычым, сядзіба адразу зацікавіла аднаго пакупніка.

А цяпер — проста пустка

У сярэдзіне 30-х гадоў XIX стагоддзя навагрудскі адвакат Фларыян Бохвіц вырашыў пакінуць гэтую прэстыжную, але клопатную прафесію ды набыў маёнтак Вошкаўцы непадалёк ад Ляхавічаў. Цішыня і прырода спрыялі глыба-

кадунным развагам, і ўжо ў 1838 годзе былы юрыст выдаў сваю першую філасофскую кнігу. За ёй былі і іншыя. Яго працы мелі поспех сярод сучаснікаў, але, на жаль, забытыя сёння.

Пабываць у тым месцы, дзе жыў і працаваў Бохвіц, яшчэ зусім нядаўна мог кожны. Выглядаў дамок філосафа зусім несамавіта — пасля таго, як мясцовая амбулаторыя перасялілася ў новы будынак, стары пакінулі на волю лёсу. А яшчэ раней безгустоўныя перабудовы да непазнавальнасці змянілі аблічча аднаго з найстаражытных узораў грамадзянскай драўлянай архітэктуры краіны. Аўтарытэты польскі даследчык Роман Афтаназы сцвярджаюць, што дом быў збудаваны з лістоўніцы ажно ў XVII стагоддзі, прычым з выкарыстаннем выключна драўляных цвікоў!

Так гэта або не, і ці захаваліся тыя цвікі ў нетрах звычайнай вясковай хаты, мы ніколі ўжо не даведаемся. Пазамінулай зімой закінуты дом быў разабраны і выкарыстаны ў мэтах ацяплення па ініцыятыве свайго ўласніка — Ляхавіцкай раённай бальніцы. І цяпер ад яго не засталася нават слядоў — хіба абрысы ледзь-ледзь праглядаюцца на зарослай бур'яном пустцы.

Непадалёк месціцца стары ахоўны знак, які пры жаданні таксама можна скарыстаць для нейкіх гаспа-

У Фларыянава мы ўязджаем ужо зусім з іншым пачуццём, чым у простую беларускую вёску. Хаця і разумеем, што ад тых прадуманых інтымных куточкаў нічога не засталася.

Герой працы. Не важна, якой

Сын мысляра Ян Отан Бохвіц праявіў сябе не толькі як грамадскі дзеяч, але і як таленавіты "гаспадарнік". Яго маёмасць імкліва расла, і напрыканцы XIX стагоддзя Ян Отан амаль адначасова закладае дзве новыя сядзібы. Адну з іх называе Фларыянава — у гонар бацькі, а другую — Паўлінава, каб увекавечыць памяць маці — Паўліны Маеўскай, роднай сястры маці Адама Міцкевіча.

Неагатычныя абрысы неатынкаванага фасада ў Фларыянаве ўражаюцца ў памяць адразу і назаўсёды. Перакананая: любы чалавек, убачыўшы яго, адразу скажа: так, гэта архітэктурны помнік! Але... у Дзяржспісе ён, зноў такі, не значыцца.

— Калі я кіраваў гаспадаркай, дык спецыяльна пакінуў у гэтым палацы сваю кантору, каб захоўваць там жыццё, — распавядае былы старшыня мясцовага калгаса Генрых Трацяк. — Але 15 гадоў таму пайшоў на пенсію, і вось, з таго часу...

У часы Генрыха Трацяка калгас квітнеў і перавыконваў усе паказчыкі. Яго старшыня быў узнагароджаны зоркай Героя Сацыялістычнай Працы. Але... "няма таго, што раней было".

Новай функцыі для палаца не знайшлося, цэлых шыбін на ім станаўлася ўсё меней... Генрых Трацяк, чья хата стаіць зусім паблізу ад яго, не мог спакойна назіраць за гэтым працэсам руйнавання: сэрца крывёй аблівалася. Што ні кажы, гаспадарнік...

І вось, 75-гадовы Герой Сацыялістычнай Працы, які ў новых эканамічных варунках ператварыўся ў дробнага фермера, адважыўся на папраўдзе адчайны крок: узяць былы "офіс" сваёй гаспадаркі сабе ва ўласнасць. Напрыканцы студзеня гэтага года сход СВК паставіў прадаць вялізны палац за адну базавую велічыню.

Сёння ўсе вокны на фасадзе ўжо заменены. Засталіся яшчэ карпатлівыя працы на даху, які пакрывае аўтэнтчная дахоўка.

— Раблю іх выключна сваімі рукамі, бо гэта вельмі вялікая рызыка і адказнасць, — кажа пенсіянер.

Па словах Генрыха Трацяка, адзіны фінансавы рэсурс — гэта яго ўласная пенсія, дзве траціны якой ідуць на аднаўленне палаца. Добра яшчэ, што мясцовыя ўлады патроху дапамагаюць. Прыкладам, аконныя рамы

Мэта цалкам вытлумачальная — стварэнне турыстычнага аб'екта. З музейнай часткай і кавярняй у старых скляпеннях, дзе нават кандыцыянер непатрэбны. А таксама цэнтра навукова-тэхнічнай творчасці — гэтая тэма Генрыха Трацяка цікавіць яшчэ з часоў яго старшынёўства.

— Добра, хлопцы, мы тут з вамі загаварыліся, а мне ўжо рабіць трэба, — спахапіўся наш сураўмоўца. І адразу пасля гэтага ўзяў у рукі граблі.

Палац — не іголка?

У двух кроках ад Фларыянава — яшчэ адзін стары палац, у вёсцы Каранейшчына. На шчасце, ён выкарыстоўваецца, стаўшы "агменем культуры": тут размешчаны клуб і бібліятэка.

Здавалася б, палац — не іголка. Але... яго пошукі ўжо зацягнуліся.

— Мяркуючы па расадцы дрэваў, гэта там, — праз паўгадзіны матлянню ўзад-ўперад наш кампаньён махнуў рукой на купку дрэваў дзесьці ў глыбіні засеянага канюшынай поля.

Мы запырэнчылі: маўляў, сядзібны дом не можа месціцца пасярод чыстага поля, да яго павінна весці якая-нікая дарога. Тым болей, яшчэ нядаўна тут былі сядзіба калгаса, крама, іншыя карысныя ўстановы. І працягнулі бяссплённыя пошукі. Ажно пакуль не напаткалі на лабузоўскай вуліцы рэдкага "тубільца" — дзядзю Пецю. Ён настолькі расчуліўся нашай турыстычнай увагай, што нават пагадзіўся стаць правадніком.

Капліца Рэйтанаў звонку і ўнутры.

Дзядзя Пеця сказаў мудра, або Чаму драўляныя цвікі не стануць "цвіком праграмы"?

МІНУЛЬХ ЭПОХ

Запамінальныя абрысы палаца ў Фларыянаве і яго новы гаспадар Генрых Трацяк.

дарчых патрэб. Актуальнасць ён страціў даўно — у дзейны сёння Дзяржспіс гісторыка-культурных каштоўнасцей сядзіба Бохвіцаў чамусьці не патрапіла.

Бадай усё, што ад яе засталася, — прыгожая і моцная камяніца з неатынкаванай цэглы. Па словах Сяргея Чарановіча, яшчэ параўнальна нядаўна яе ваколіцы былі белымі ад мукі: млын спраўна працаваў. Але цяпер будынак зачынены ды нікому не патрэбны. Хаця месца для тураб'екта, здавалася б, — самае тое. Пару кіламетраў па асфальце — і ты на баранавіцкай трасе, яшчэ хвілін дзесяць — і на М1.

Мы ж рушым пакуль што ў адваротны бок. Па дарозе Сяргей Чарановіч не толькі распавядае "рэчышча" гісторыі роду Бохвіцаў, але і дадае тыя падрабязнасці, якіх у папулярных выданнях не знойдзеш.

— Уявіце сабе, у Фларыянаве планіроўка саду ўлічвала нават пахі кветак і спевы птушак, — кажа ён, працягваючы круціць педалі. — Былі арганізаваны ўтульныя інтымныя куточки, прызначаныя ствараць розны настрой. Эліза Ажэшка, Нобелеўскі лаўрэат у галіне літаратуры Рэймант ды іншыя госці гэта вельмі цанілі.

новаму ўласніку палаца дасталіся за дарма — у ляхавіцкай школе іх акурат памянчалі на новыя. Праўда, давалася "адаптаваць" іх да нетыповага памеру "гатычных" аконных праёмаў, ды і перафарбаваць уласнаручна: белая стаярка на фоне старой цэглы выглядала б несамавіта.

Побач з палацам, на гаспадарчым двары — дуб, які, калі верыць "састарэлай" ахоўнай шылдызе, быў пасаджаны Элісай Ажэшка. Сяргей Чарановіч мяркуе, што гэты мемарыяльны аб'ект быў вызначаны няправільна: "сапраўдныя" дубы Ажэшкі і Рэйманта ўпрыгожвалі не гаспадарчы двор, а відавую пляцоўку, што адкрывалася з балкона. А вось Генрыха Трацяка цікавіць перадусім менавіта сімвалізм. Ён цытуе словы Ажэшкі, якая марыла, каб ініцыятыва пасадкі дрэваў была працягнутая моладдзю. Таму першым пачынам па адраджэнні палаца стала акцыя па высадцы ста дубоў сіламі ляхавіцкага БРСМ.

Так, былы старшыня калгаса, які скончыў Горацкую сельскагаспадарчую акадэмію, усур'ёз цікавіцца гісторыяй гэтых мясцін. І запэўнівае: ніякага ёўрарамонту ў палацы не будзе! Ён зробіць усё магчымае, каб аднавіць будынак у выглядзе, набліжаным да аўтэнткі.

Знакамітай "мураванцы" ў Грушаўцы засталася нядоўга...

Пабываць у месцы, дзе жыў і працаваў Бохвіц, яшчэ нядаўна мог кожны. Выглядаў дамок філосафа несамавіта — пасля таго, як мясцовая амбулаторыя перасялілася ў новы будынак, стары пакінулі на волю лёсу. А пазамінулай зімой закінуты дом быў разабраны і выкарыстаны ў мэтах ацяплення па ініцыятыве ўласніка — Ляхавіцкай раённай бальніцы. І цяпер ад яго не засталася нават слядоў. А непадалёк месціцца стары ахоўны знак, які пры жаданні таксама можна скарыстаць для нейкіх гаспадарчых патрэб... Актуальнасць ён страціў даўно — у Дзяржспіс каштоўнасцей сядзіба Бохвіцаў не патрапіла.

На фасадзе ўбачылі ахоўную шылду старога ўзору — як потым высветлілася, "састарэлую" не толькі па форме. На ганак акурат выйшла супрацоўніца ўстановы. Не прадставіўшыся, запыталі ў яе: ну і як вам жыццё ў помніку спадчыны?

— Не вельмі, — шчыра прызналася кабета. — Ремонт даўно ўжо патрэбны, ды і не ацяпляецца гэты будынак каторы год. Сельсавет кажа, што не можа вырашыць праблему самастойна... На дварэ была трыццаціградусная спёка, але калі мы ўявілі сябе ў ролі студзеньскіх наведвальнікаў неацяпляльнай бібліятэкі, па скуру адразу пайшлі мурашкі. Тут ужо нават не старую камяніцу шкада...

Далей рушым на баранавіцкую трасу. Праехаўшы па ёй пару кіламетраў, збочваем на гравійку і неўзабаве пачынаем пошукі сядзібнага дома ў вёсцы Лабузы. На фотаздымках у энцыклапедыях ды Інтэрнэце мы бачылі маленькі зграбны палацк адразу з двума класіцыстычнымі фасадамі, закінуты, але цэлы. Такім яго заспеў і Сяргей Чарановіч у свой мінулы візіт — лічаныя гады таму.

Задача гэтая, між іншым, не з простых. Не так і часта бачыш зарасці ледзь не ў чалавечы рост! А менавіта праз іх сёння вядзе адзіны шлях да палацыка, утоенага ў той самай купцы дрэваў.

Дзядзя Пеця ведае, што некалі іх вясковая адметнасць мела статус каштоўнасці ды ахоўвалася дзяржавай. Чаму яго "адмянілі", нашаму сурзмоўцу зусім няўцяма. А тлумачэнне простае — ніхто не паругіўся, каб са Збору помнікаў гэты аб'ект перакачаваў у дзейны сёння Дзяржспіс. Тое самае — і ва ўсіх папярэдніх выпадках.

На сённяшні момант гэты дом можна смела ўключыць у іншы спіс — страчаны спадчыны. Мы ўбачылі густа зарослыя руіны без даху, куды без мацэтэ нават і не патрапіш. Адзін з порцікаў збоўшага ацалеў, а вось мажыныя калоны другога пераламаныя напалам.

Відавочна, голымі рукамі зрабіць гэта немагчыма — для такой няпростай справы абавязкова патрэбна спецтэхніка. Як яна патрапіла туды па бездарожжы? І, галоўнае, навошта? Адказ на гэтае пытанне будзе шукаць яшчэ не адно пакаленне крязнаўцаў.

— Прадалі б гэты дом якому добраму чалавеку за мінімальныя грошы, дык сёння ён быў бы ўпрыгожаннем нашай вёскі, — кажа дзядзя Пеця.

Да гэтых мудрых слоў нават цяжка нешта дадаць. Хіба тое, што старэнькі палацк цалкам мог бы стаць адным з аб'ектаў аграэкатурызму — нешматлікіх пакуль у раёне. Мог бы, але...

(Заканчэнне будзе.)

Ілья СВІРЫН, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, нашы спецкарэспандэнты Мінск — Нясвіжскі раён — Клецкі раён — Ляхавіцкі раён — Баранавіцкі раён — Мінск Фота аўтараў

Адзін з найбольш перспектывных кірункаў супрацоўніцтва аддзелаў культуры Беларусі і турыстычных арганізацый узнікае сёння ў сувязі з развіццём агражасядзіб. Якія пытанні і праблемы неабходна вырашаць, каб названае супрацоўніцтва набыло сапраўды канструктывны характар? Што за праблемы ў гэтай сувязі паўстаюць перад культурнымі рэгіёнаў? З гэтымі і многімі іншымі актуальнымі пытаннямі, датычнымі развіцця агражасядзіб, карэспандэнт "К" звярнуўся да старшыні праўлення Беларускага грамадскага аб'яднання "Адпачынак у вёсцы" Валерыі Кліцуновай і кіраўніка Івесьскага культурнага гісторыка-турыстычнага цэнтру — адной з нешматлікіх агражасядзіб, якая знаходзіцца на балансе раённага аддзела культуры, — Зоі ЖАЎРАНАК.

Кластар для свята вёскі

— На мой погляд, узаемадзеянне паміж аддзеламі культуры і ўласнікамі агражасядзіб — адзіна магчымы кірунак, — кажа Валерыя Кліцунова. — На сёння ў Беларусі зарэгістравана больш за дзве тысячы агражасядзіб. Але кожны з тых, хто аказвае падобныя паслугі, жадае, каб людзі прыежджалі ў сядзібу як мінімум на тыдзень. Такім чынам, наступны лагічны крок на шляху развіцця агражасядзіб, як мяркуюць, — распрацоўка культурнай праграмы, планаванне вольнага часу турыстаў... Летась, да прыкладу, у нас завяршыўся праект, звязаны з нематэрыяльнай культурай Беларусі. Мы здзейснілі сем экспедыцый у розныя кулкі краіны ды выбралі тры традыцыйныя абрады, якія, на нашу думку, маюць вялікія перспектывы ў турыстычным плане: гэта каляндныя "Цары" ў вёсцы Семежава Капыльскага раёна, "Жаніцтва Цярэшкі" на Лепельшчыне і выпечка вясельнага караваля ў вёсцы Моталь Іванаўскага раёна. Але і ўсе астатнія абрады ды ўвогуле духоўная спадчына беларусаў выклікаюць цікавасць у замежнікаў.

— У якім кірунку варта працаваць аддзелам? Рабіць стаўку на паказ абрадаў?

— Як паказвае практыка, трэба адмаўляцца ад сярнічных варыянтаў выступленняў, а рабіць акцэнт на інтэрактыўныя праграмы ды майстар-класы, каб той жа турыст павучыўся спяваць, выканаўшы куплет адной з песень, каб ён не толькі змог паглядзець, як працуе майстар, а і сваімі рукамі зляпіў бы збаночак ці гліняную свіцёлку...

— Ці ёсць прыклады паспяховага супрацоўніцтва паміж ўласнікамі сядзіб і аддзеламі культуры?

Дрыбіншчына: кірмаш са статусам "... Таржкі" ад Дрыбшы

Дрыбін ужо мае два брэнды. Першы — валюшны промысел, які атрымаў статус нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці на рэспубліканскім узроўні, а сёння прэтэндуе на ўнясенне ў рэпрэзентатывны спіс шэдэўраў нематэрыяльнай культурнай спадчыны UNESCO. Другая візітоўка раёна — рэгіянальны фестываль народнай творчасці, промыслаў і рамёстваў "Дрыбінскія таржкі".

Сёлета другі фестываль ладзіўся 4 жніўня і сабраў гасцей з Магілёўскай вобласці, а таксама з Міншчыны, Віцебшчыны, Брэстчыны і Смаленшчыны. Талісманам фестывалю выбралі мясцовага героя Дрыбшу. Па павер'і менавіта ад яго імя пайшла назва райцэнтру. Традыцыя ладзіць "таржкі" існавала тут здаўна. Яшчэ ў XIX стагоддзі праводзіліся кірмашы, на якіх гандлявалі пераважна сельскагаспадарчай прадукцыяй, рамеснымі вырабамі. А самыя буйныя "таржкі" прыпадалі на дзень Святога прарока Іліі, калі можна было прадаваць новы ўраджай.

Сёлета "Дрыбінскія таржкі" мелі адметны каларыт. На цэнтральнай плошчы раскінуўся маляўнічы і багаты кірмаш. Дзейнічалі тут крамкі сельскай зёлак, вады жыцця...

— Безумоўна. Да прыкладу, аўтэнтычны народны калектыв, створаны пры Відамлянскім СДК Камянецкага раёна, які не толькі выступае перад турыстамі ў агражасядзіб "Млынок", але і навучае гасцей старадаўнім танцам. У Лепельскім раёне, у "Прыазёрнай", можна паслухаць выступленне мясцовага калектыву, што грае на дудах, а на Брэстчыне сям-там прапнуюць пажыць у хаце, аформленай у традыцыйным палескім стылі, сфатаграфаванца ў старадаўніх мясцовых строях і сыграць вяселле па даўніх традыцыях.

— Культработнікі, такім чынам, дапамагаюць ператварыць шаравую агражасядзібу ў цікавы і непаўторны гасцявы аб'ект...

— Для кожнага, хто вырашыў заняцца сельскім турызмам, неабходна стварыць свой пазнавальны брэнды ўнікальны турпрадукт. І даўно не сакрэт, што нацыянальны каларыт у сядзіб вельмі прывабны для турыстаў, асабліва — замежных. У гэтым плане маем, на маю думку, шмат нявыкарыстаных магчымасцей. Напрыклад, многія цяпер арыентуюцца на сялянскі побыт, але ж у Беларусі была і шляхта. Пагадзіцеся, кожны быў бы не супраць пачаставацца стравамі часоў ВКЛ, апрануць стылізаваны касцюм, павучыцца старадаўнім танцам ды ігры на лютні...

— Цяпер у некаторых раёнах на базе СДК аддзелы культуры пачалі ствараць агражасядзібы. Наколькі перспектывны гэты кірунак?

— Гэты шлях — вельмі цікавы і мае будучыню. Але, на падставе ўласнага вопыту, магу сказаць, што без творчай асобы не будзе поспеху ні ў дзяржаўнай,

ні ў прыватнай сядзібы. А кадраў, што мелі б творчы падыход да падобнай дзейнасці, на жаль, якраз і бракуе. Вось, напрыклад, ведаю, што ў кожным сяле з дапамогай культурнага праходзяць традыцыйныя святы вёсак. А чаму б не ператварыць іх у кірмашы, паказы народных рамёстваў рэгіёна, у аграфестывалі, арганізаваўшы перад гэтым рэкламу? Падобныя святы вёскі, куды з'яжджаецца шмат турыстаў, здаўна ладзяцца ў Італіі і прыносяць мясцовым жыхарам неблагія грошы. Упэўнена, замежны вопыт выдатна спрацаваў бы і ў Беларусі.

— І апошняе. На нядаўнім сумесным семінары міністэрстваў культуры ды спорту і турызму краіны, прагучала думка: няблага б наладзіць сустрэчы культурнага ўладальнікаў агражасядзіб...

— Я гэтую ідэю падтрымліваю, бо нам сапраўды неабходна наладжваць больш шчыльнае міжгаліновае супрацоўніцтва. Варта, лічу, пераходзіць ад галіновага кіравання ў агражасядзібу да кластараў, якія дазваляюць паспяхова ўзаемадзейнічаць прадстаўнікам розных сфер эканамічнай і сацыяльнай дзейнасці. А яшчэ няблага запрашаць на падобныя сустрэчы прадстаўнікоў турызму, экалогіі, эканамістаў і гэтак далей. Бо, напрыклад, адкуль культурнаму ведаць, як ствараць турыстычны прадукт? Ва ўніверсітэтах на тураператара вучаць пяць гадоў, таму і не варта патрабаваць ад таго ж клубніка, каб ён змог адрозніваць у сваім рэгіёне турыстычны прадукт. Але супрацоўнікі сферы культуры — творчыя, крэатыўныя асобы, і навучыцца або пераняць уладаваны вопыт будзе для іх, мяркуюць, не так складана.

— Зоя Мікалаеўна, ваш Цэнтр паўстаў на базе СДК і цяпер з'яўляецца той установай, якая жывіць вёску Івесь і не дае ёй ператварыцца ў, так бы мовіць, "неперспектывную"...

— Так, бо ў Івесь на сёння працуе 180 чалавек, і без нашай установы жыццё ў вёсцы магло б пайсці зусім па іншым сцэнарыі.

Цяпер пра наш Цэнтр

— Рэклама нашага Цэнтру прадстаўлена на вэб-старонцы Глыбоцкага райвыканкама. Працуе на нас і "сарафаннае радыё". У маім журнале ўліку ўсе нумары цяпер забраніраваны на тры тыдні наперад. Прыязджаюць не толькі з Беларусі, але і з Латвіі, Расіі, Швецыі... А не так даўно наша ўстанова ўдзельнічала ў міжнародным беларуска-латышскім праекце, па выніках якога быў створаны мультыплікацыйны фільм, што распавядае пра фальклор дзвюх краін. Увогуле, замежнікі — частая гасць ў Івесь. Нездарма ж каля знака цэнтру Еўропы ў нас паўстала цэлая каштанавая алея з 28 дрэў, кожнае з якіх пасаджана ў гонар прадстаўнікоў тых замежных дзяржаў, што наведалі нашу вёску.

— Якія праблемы ў Цэнтры?

— Яны звязаны з фінансаваннем. Нам вельмі хацелася б аказаць не толькі паслугі, звязаныя з пражываннем, але і многія іншыя: даць магчымасць прыезджым пакатацца на лодках, катамаранах, веласіпехах, а ў зімовы час забяспечыць наведвальнікаў лыжамі, канькамі, рыбалоўнымі прыладамі і гэтак далей. Усімі гэтымі паслугамі, на жаль, у нашым Цэнтры скарыстацца пакуль немагчыма.

— А што магчыма ўжо сёння? Можна, напрыклад, прыняць групу з трыццаці — сарака чалавек?

— На сённяшні дзень у Цэнтры — усяго 15 месцаў, і яны пастаянна заняты. Але зрэдку прымалі і па трыццаці чалавек. Дастаўлялі лож-

"А сцэнарый мог быць і іншым..."

ведаюць за межамі раёна, ды і мясцова ўлады нас апякуюць. І гэта не толькі таму, што ў Івесь — адзін з цэнтраў Еўропы, але яшчэ і з-за нашай некраўтавай прыроды, з-за нашых 27 азёр. Возера Доўгае, да прыкладу, — самае глыбокае ў Беларусі!

Летась на платных паслугах мы заробілі каля 10 мільёнаў рублёў, сёлета план — 12 мільёнаў. Да нас прыежджаюць з усёй краіны, хоць зімой наведвальнікаў бывае куды менш, чым летам.

— Магчыма, трэба больш рэкламаваць Цэнтр, каб у ім было больш гасцей?..

кі ў пакоі, а каб забяспечыць харчаванне, звярталіся да прыватніка, які трымае ў Івесь кафэ, дзе могуць паабедкаць адначасова да 30 чалавек. Ладзім экскурсіі ўздоўж нашых азёр, можам паказаць старадаўнія курганы, партызанскія стаянкі, прапаноўваем усім ахвотным пакатацца на конях... Неаднаразова ладзілі для турыстаў культурную праграму з удзелам мясцовага аўтэнтычнага гурта "Спадчына"... Таму, паўтараючы, перспектывы для развіцця ў Цэнтры — вялікія.

Занатаваў Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Гродна: пераможца Нацыянальнага фестывалю Яе АлгаРытмы

Нарэшце! Пераможца XII Нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі — з Гродна! Колькі фестывалю гродзенцы ішлі да гэтага! Былі ўдачы, спецыяльныя дыпламы, месцы, а першага — не было. І вось — перамога Дар'і Шульгіной.

Маладая — сёлета скончыла СШ № 20 г. Гродна — выхаванка прадзюсарскага цэнтру Гродзенскай абласной філармоніі, Даша, як і ўсе дзяўчынкі, спявала з дзяцінства і марыла быць артысткай. Нават хобі іншага не было — толькі спева ды фартэпіяна.

Лёгка і ўпэўнена яна перамагала ў гарадскім — "Сем вясёлкавых нот" — і абласным — "Масты надзей" — конкурсах дзіцячай эстраднай творчасці, была фіналісткай рэспубліканскага конкурсу "Песня для Еўрабачання", спрабавала сябе ў дзіцячай "Новай хвалі", ахвотна спявала ў канцэртах...

У Фестывалі беларускай песні і паэзіі ўдзельнічала ўпершыню. І гэтым разам "усё сышлося": песні — гродзенскага кампазітара Алега Пухава "Мой крок" на словы гродзенца ж Дзмітрыя Шчэрбы і "Беларуская вясна" на словы Янкі Купалы, — выдатная падрыхтоўчая работа кіраўніка прадзюсарскага цэнтру і педагога па вакале Наталлі Клімовіч, дапамога ды парады маці і, безумоўна, прафесійная падтрымка Нацыянальнага акадэмічнага аркестра Беларусі пад кіраўніцтвам маэстра Міхаіла Фінберга.

Да перамогі Даша ставіцца спакойна, разумее, што самае цяжкае — наперадзе: утрымаць тытул, удаканаставіць майстэрства (вырашыла наступна на эстрады спеваў), працаваць і працаваць. Ёй, 17-гадовай, такія планы не падаюцца амбіцыйнымі.

Людміла ЛЕБЕДЗЬ, мастацкі кіраўнік Гродзенскай абласной філармоніі

Палітру народных рамёстваў і промыслаў прадстаўлялі майстры з Дрыбіншчыны і іншых рэгіёнаў Беларусі. Вырабы з саломкі і ласы, тканья паясы і традыцыйныя льялькі-мотанкі, лапці, свістулькі-салаўі, кампазіцыі з бісеру...

Асноўная ўвага была скіравана на "фірменны" промысел — шапавальства. Можна было купіць "валёнкі з Дрыбінскай старонкі", шапкі ды іншыя валяныя вырабы, пагутарыць з майстрамі, павучыцца таемнай мове шапавалаў — "катрушніцкаму лемезню". Яшчэ адзін традыцыйны абытчыны промысел — льялькі-мотанкі — прэзентавала дырэктар РДР Ларыса Заклікоўская. Дарэчы, гэтая тэхналогія таксама атрымала статус нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Арыгінальна выглядалі біжутэрыя і кампазіцыі з лямцу мінчанак Настасі Арась і Веранікі Фаміной. Яны не толькі перанялі ад дрыбінцаў тэхналогію, але і прынеслі ў яе сваю фантазію, выйшлі за межы традыцыі.

Як паабяцалі арганізатары, чарговае свята адбудзецца праз год, у першую суботу жніўня.

Дадамо: Дрыбінскі раён заняў і месца ў міжнародным конкурсе праектных ініцыятыў і атрымаў грант у памеры 8 тысяч еўра за праект "Стварэнне творчай лабараторыі па выкарыстанні нематэрыяльнай культурнай спадчыны як аднаго з фактараў устойлівага развіцця рэгіёна і папулярызацыі рэгіянальнага фестывалю "Дрыбінскія таржкі".

Вольга СЕМЧАНКА, вядучы рэдактар Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтру народнай творчасці і культуравасвета

"А мне не падабаюцца блогі, дзе..."

цей, тэлефанаваннем. Ці, што радуе, выказваюць свае стаўленне ў жывых стасунках. Увогуле ж, народ у нас дастаткова спакойны, талерантны. Таму тое, чаго можна чакаць у рэальнасці, — гэта з'яўленне асобных зацікаўленых выказванняў. Калі ж раптам пачынаюць выказвацца літаральна ўсе, гэта не можа не насяражваць. Бо такія "павальныя водгукі" часцей за ўсё бываюць спланаваны, сведчаць пра нейкую арганізаваную акцыю.

— Апошняе, што змешчана на вашым блогу, — відрэагіраваў са "Славянскага базару ў Віцебску". Чаго чакаць у бліжэйшы час?

Блогі, магчымасці сацыяльных сетак усё больш актыўна прарываюцца ў культурную прастору. Многія журналісты і крытыкі цяпер перамяшчаюцца ў віртуальную прастору для дэбатаў і абмеркаванняў падзей культурнага і мастацкага жыцця. А хтосьці наогул раскручваюцца выключна праз "лайкі", перапосты ды фрэндстужкі. Сёння "К" вырасла пазнаёміць чытачоў з "культурнымі" блогерамі з ліку саміх прафесіяналаў сферы.

Блог кампазітара, прадзюсара, музыканта Яўгена Алейніка з'явіўся параўнальна нядаўна — на пачатку гэтага года. "Начынне", у параўнанні з іншымі, хутчэй нагадвае сайт: інфармацыя пра аўтара, фота (пераважна яго жонкі, саўтара, салісткі гурта "Аўра" Юліі Быкавай), творчасць музычная і публіцыстычная — і нічога залішняга, што тычылася б асабістых стасункаў. Невыпадкова блог мае дадзенае аўтарам "жанравае" азначэнне — "дзённік пра музыку".

— А мне не падабаюцца блогі, — тлумачыць Яўген, — дзе пішуць, да прыкладу: "Прыехаў на мора. Купаўся. Загараў. Глядзеў захад сонца". Блог патрэбны для таго, каб сябры, прыхільнікі, усе, хто цікавіцца тваёй творчасцю і, шырэй, беларускай эстрадай, ведалі вынікі працы. Бо жыццё стала настолькі дынамічным, што нават з блізкімі сябрамі бачымся раз на два-тры тыдні. Сазвоньвацца ў працоўны час таксама нязручна, кожны заняты сваімі справамі, а ўвечары — у кожнага свая сям'я, якой трэба ўлучыць увагу. Як жа падзяліцца з людзьмі тым новым, што зроблена? Праз блог. Штуршком да яго стварэння стаў апошні адбор

Асаблівасці культурнага блогерства: "лайкі", перапосты ды фрэндстужкі

на "Еўрабачанне", тая дыскусія, што вакол усяго разгарнуліся. Праз блог можна было выказаць свае думкі і прапановы не толькі ў выглядзе асобнай рэплікі, але і падрабязна, аргументавана. А галоўнае — паказаць сваю творчасць.

— А як наконт двухбаковай сувязі? Ці атрымліваецца вы водгукі, наколькі яны вам неабходныя?

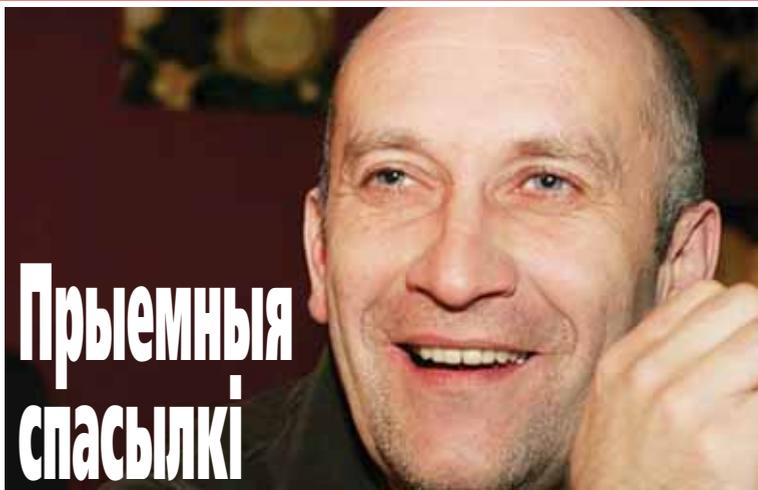
— Усе, хто для мяне важны, да чых меркаванняў я прыслухоўваюся, так ці інакш адгукваюцца. Час

— Зараз рыхтуем да наступнага адбору на "Еўрабачанне", да дзіцячага "Еўрабачання" рыхтуем Юлію Атрошчанка.

— Зноў — адно творчасць. Але ж прыхільнікам бывае цікава ведаць, дзе іх улюбёнцы бавяць вольны час, куды едуць у адпачынак.

— Як мы адпачываем? Ходзім у парк і басейн. Заканчваем будаўніцтва дома. Абмяркоўваем падзеі шоу-бізнесу. У тым ліку, у блогу...

Надзея БУНЦЭВІЧ

Прыемныя спасылкі

тут ты не проста "пішаш, што прыходзіць у галаву", а мусіш кожны раз прыдумваць тэму, форму падачы, асэнсоўваць тую інфармацыю, якой дзелішся з іншымі... Ну і, канешне ж, нельга забываць пра лёгкасць і пэўную долю гумару — без гэтага аніяк.

— Дарэчы, вы ведаеце сваіх пастаянных чытачоў? Можаце намаляваць абагульнены партрэт?

— Іх, пастаянных — тых, хто не толькі чытае, але і актыўна каменціруе, не так і шмат. Драматург Алег Міхайлаў, з якім мы пазнаёміліся ў Сеціве, я прапанаваў яму напісаць манап'есу, ён з гуарам адмовіўся ад гэтай ідэі... Некаторыя з акцёраў і актрыс. Ёсць адна падарожніца з Санкт-Пецярбурга — цікавая, пазітыўнага настрою жанчына...

— Але ж, відаць, у галаве ўсё-такі існуе пэўны вобраз "адрасата"?

— Не магу адзначна адказаць на гэтае пытанне... Я ўсё-такі пішу не "для кагосьці". А таму, што мне цікава, важ-

на распавядаць пра тых ці іншых падзеі, якія адбываюцца ў нашым тэатры, сярод зданых людзей, у горадзе, краіне, свеце... Гэта мае ўласнае, асабістае бачанне. І калі мой свет цікавы іншым людзям — гэта не можа не цешыць. Памятаю, калі даведаўся, што на сайце маладога мінскага акцёра Сяргея Лугоўскага — спасылкі на шэраг маіх тэатральных постаў, прызнаюся, было прыемна. Значыць, людзям не аб'якавыя тая думкі і эмоцыі, якімі я спрабую дзяліцца праз Інтэрнэт.

— На вашу думку, ці здольнае падобнае да вашага актыўнае блогерства якім-небудзь чынам паўплываць на агульную культурную сітуацыю, калі не ў краіне, то хаця б у пэўным рэгіёне?

— Цалкам магчыма, асабліва калі да блогу звернуцца людзі на адказных пасадах, каб убачыць тую ці іншую сітуацыю пад крыху іншым, нязвыклым ракурсам.

Таццяна КОМАНОВА

Аксіёму пра выкарыстанне высокіх тэхналогій у дзейнасці ўстаноў культуры ведаюць і ў сельскай мясцовасці. Напрыклад, з Інтэрнэтам даўно і вельмі плённа "сябруюць" у вёсцы Плябанаўцы Ваўкавыскага раёна Гродзеншчыны.

Як прываецца дырэктар клуба, суполка вельмі дапамагае ў працы. На сённяшні момант у ёй зарэгістравана прыкладна 1500 удзельнікаў, а рэклама будучых мерапрыемстваў, змешчаных у Сеціве, перадаецца з дапамогай "сарафаннага радыё".

Дзякуючы, у тым ліку, выкарыстанню Інтэрнэту на "Купалле" сёлета

35 мільёнаў і СДК у Інтэрнэце

Дырэктар мясцовага клуба Аляксандр Бабін стварыў у адной з сацыяльных сетак суполку "Плёбы". І цяпер з яе дапамогай усе, хто наведвае Дом культуры, абмяркоўваюць разнастайныя пытанні: ад таго, якую музыку паставіць на будучай дыскацеці, да магчымасці набыцця вентылятар-кандыцыянераў для СДК.

— Суполку я стварыў спантанна, — распавядае Аляксандр Бабін. — А пасля пачаў выкарыстоўваць яе для рассылкі афіш, правядзення апытанняў, стварэння фотасправаздач і многага іншага.

ўдалося сабраць блізу тысячы чалавек! Таксама, як зазначыў Аляксандр Бабін, падвысілася і наведвальнасць дыскатэкі: цяпер на танцавальныя вечары ў Плябанаўцы завітваюць, у сярэднім, па 200 чалавек штосуты! І гэта пры тым, што ў самой вёсцы пражывае каля 150 чалавек. Прыязджаюць на дыскатэкі з навакольных вёсак і нават з іншых, суседніх раёнаў Гродзеншчыны. Таму ў Плябанаўцах за сем месяцаў бягучага года зароблена 35 мільёнаў рублёў!

Дарэчы, Аляксандр Бабін плануе адкрыць і сайт установы культуры.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Модны перапост

Блогерства і модная індустрыя шчыльна пераплятаюцца адно з адным. Як і з культурай. Ці развітае ў нас вядзенне блогаў сярод моднікаў ды модніц? Пра гэта распытваем фэшн-блогера Настассю СЛАВУТА.

цеса, лічыцца, што, маўляў, у нашай краіне моды няма. Таксама ў рамках блогу вяду рубрыку "Гардэрб", куды запрашаю людзей, чый стыль мне імплануе. Абаважковая ўмова — наяўнасць рэчаў беларускіх дызайнераў.

— Якая стыльска блогера?

— Блог "Fashion in Belarus" аказвае дастаткова паспяховым. Сёння, у дзень выхаду артыкула, яго чытае каля сямісот чалавек. Водгукі на публікацыі, у асноўным, станоўчыя. Праўда, матэрыялы, дзе выказвала крытычныя заўвагі (да прыкладу, пра адзін з мінскіх фэшн-маркетаў), атрымалі і негатывныя каментары ад саміх дызайнераў. Папулярнасцю блогу абавязана сацыяльным сеткам. Калі стварала яго, мела старонку ў "Жывым журнале". Зарэгістравала новы рэсурс — мае чытачы заходзілі і на яго. А ў адным з першых артыкулаў выкарысталася меркаванні беларускіх дызайнераў, якія зрабілі перапост артыкула на сваіх старонках.

Наогул, мяркую, ёсць пяцёрка таленавітых сеткавых аналітыкаў. А яшчэ ў час Беларускага тыдня моды, дзе ўдзельнічала ў конкурсе блогераў, пазнаёмілася з фэшн-блогерам Іванам Родзікам, шэф-рэдактарам украінскай версіі светнавадымага часопіса пра моду Анай Варавай, дацэнтам нашай Акадэміі мастацтваў Ірынай Мяшковай, чалавекам, дасведчаным у гісторыі беларускай моды...

Таццяна МАТУСЕВІЧ

У тэатральных колах адным з самых актыўных айчынных інтэрнэт-блогераў можна без пераборшання назваць акцёра Мінскага абласнога драматычнага тэатра Алега ЧЭЧАНЕВА. Памятаю, як пару гадоў таму пад час аднаго з айчынных фестываляў тэатральны крытык Таццяна Арлова сказала сваім студэнтам: "А пра гэта вы лепей прачытайце не ў кніжках, а ў ЖЖ Чэчанева — там вы ўбачыце сапраўднае аблічча сітуацыі".

— Алег, як і з чаго для вас пачалося ўласнае блогерства?

— Пачалося яшчэ... гадоў пятнаццаць таму. З насценгазеты "Арлекіно" (з націскам на апошні склад), якую я "выдаваў" у тэатры: браў старыя афішы і тушшу, друкаванымі літарамі нешта там выводзіў. Апісваў, што адбывалася ў нашым тэатры, чым ён жывіў, пра што думаю. Працягвалася гэта нядоўга — пару сезонаў. І не толькі таму, што побач з жывой рэакцыяй калег мне даводзілася сутыкацца і з тымі, каго гэтая мая творчасць раздражняла. Я зразумеў, што свет змяніць нельга, можна змяніць, падкарэкціраваць нешта ў сабе... Але сільнасць да сачыняльніцтва — яна чакае, пакуль ты не распачнеш займацца "капаннем" ды распрацоўкай. Тым больш, што цяпер, замест афіш ды тушшы, можна вельмі зручна карыстацца Інтэрнэтам.

Урэшце, вядзенне блогу — гэта цалкам паўнаважны творчы акт,

“Калі не памру ў Каралішчавічах, дык пастараюся зірнуць у ясныя вочы Нарачы”, — пісаў Якуб Колас пісьменніку і свайму асабістаму сакратару Максіму Лужаніну 19 ліпеня 1955 года. Праз год адбылася апошняя паездка народнага паэта ў гэтую маляўнічую мясціну.

Якуб Колас на Нарачы.

Якуб Колас і Міхась Лынькоў.

Максім Лужанін, Максім Танк і Якуб Колас.

На першым плане — Максім Лужанін і Максім Танк, на другім — Якуб Колас.

Якуб Колас, “адмірал” і “боцман”

1956-ы: апошнія фота класіка

Літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа захоўвае цікавую серыю аматарскіх фатаграфій Міхаіла Ціханавіча Лынькова. Гэта апошнія здымкі Якуба Коласа, якія былі зроблены напрыканцы ліпеня 1956 года ў час адпачынку на возеры Нарач.

Вобраз паэта на фатаграфіях — у куртцы, тапачках, з кічкам — уражае сваёй нязвычайнай прастамай. На кожнай — цёплы сяброўскі дарчы надпіс класіку нацыянальнай літаратуры. На адваротным баку пазначана дата: “25/VII 1956 г.”. Дарэчы, Канстанцін Міхайлавіч дабрадушна жартаваў з Міхася Лынькова, называючы яго то адміралам, то нарачанскім флотавадзіцелем.

“Якубу Коласу на памяць ад нарачанцаў Міхась Лынькоў”
25/VII 1956 г.

“Якуб Колас з “адміралам” і “боцманам” з Нарачы Міхась Лынькоў”
25/VII 1956 г.

“У “Вялікага кастра” на Нарачы Міхась Лынькоў”
25/VII 1956 г.

“На слябі ў нарачанцаў Міхась Лынькоў”
25/VII 1956 г.

Міхась Лынькоў успамінаў, што Коласу возера вельмі падабалася, ён нібыта парадніўся з ім, палюбіў. І пабыўшы там некалькі разоў, ён зрабіўся страсным прапагандыстам прыгажосці Нарачы, яе цудоў-

Якуб Колас і Максім Лужанін.

ных асаблівасцей, выдатных перспектыв. Лічыў, што лепшай курортнай мясціны трэба яшчэ пашукаць. У той частам яшчэ не было дамоў адпачынку, мноства турыстаў і дачнікаў. Трое сяброў паэта — Максім Танк, Міхась Лынькоў і Аркадзь Куляшоў — адны з першых, хто “асвоіў” гэтае цудоўнае возера. Якуб Колас казаў: “А мы шукаем часам красу і не бачым яе... Дзівакі, ездзім за гэтай красой ліха ведае куды, а не заўважаем, што яна пablізу нас, побач з намі”. Паэт шкадаваў, што позна адкрыў для сябе гэтае возера. На жаль, праз два тыдні пасля паездкі на Нарач Якуб Колас пайшоў з жыцця...

Таццяна МАКАРАНКА,
вядучы навуковы супрацоўнік навукова-фондавага аддзела Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа

Якуб Колас, Міхась Лынькоў і Максім Лужанін.

Якуб Колас і Максім Лужанін.

(Пачатак у №№ 30—31.)

...Паралельна Вера Ермалаева працягвала актыўна рысаваць, была членам мастацкіх аб'яднанняў "Свобода іскусству" ды "Искусство и революция". А хутка 25-гадовая Вера з дапамогай Н.Альтмана, Ю.Аненкава і М.Лапшына стварыла кнігадрукавальную арцель "Сегодня" і паспела да адбыцця ў Беларусь праілюстраваць каля 150 лубкоў і кніжак-карцінак, а таксама кнігі "Піянеры" У.Уйтмена, "Мышаняты" і "Певень" Н.Венграва. Тады на яе кватэру па вуліцы Басейнай часта заглядвалі "на агеньчык" пісьменнікі М.Горкі, В.Каменскі, У.Маякоўскі, А.Кручонных, К.Чукоўскі. Канешне ж, і мастакі.

здавалася, што прыход мастакоў і літаратараў тыпу М.Ларыёнава, В.Ермалаевай, К.Малевіча, М.Шагала, В.Кандзінскага, У.Маякоўскага, В.Хлебнікава, В.Каменскага, А.Кручонных, розных там "бубновавалетчыкаў" і кубафутурыстаў у "жоўтых кофтах" быў падобны нашэццю варвараў на Рым.

Часткова так яно і было: амаль усе авангардныя мастакі прыйшлі з правінцыі, адкуль прынесьлі з сабой у рафінаванае мастацтва сталіц іншую, народную, часам проста мес-тачковую культуру, буйную энергію, гарачую кроў і бурную эптажнасць. Аднак такія творцы хутка засвойвалі дасягненні і папярэдняга айчыннага ды замежнага мастацтва. Малевіч, напрыклад, папрацаваў і як імпрэсіяніст, і ў духу "Міра іскусств" ды "Голубой розы". Урэшце, як і самы галоўны авангардыст-абстракцыяніст таго часу — Кандзінскі. Тое ж самае адбывалася і з Верай Ермалаевай. Але мастакі на гэтым не спыняліся. Іх пастаянная зменлівасць тлумачылася не творчай беспрыныповаасцю, а страснай прагай новага.

валася на мыліцах. Але было такое ўражанне, што гэта ніяк не ўплывала на яе актыўны, жывы, эмацыянальны характар, і катэгарычна не любіла яна, каб хтосьці, хаця б мімалятам, цікавіўся яе хваробай. Менавіта там, на Пясочнай, Вера сустрэла Малевіча, і яны з такой імкліваасцю кінуліся адно да аднаго, быццам бы ўсё жыццё шукалі сустрэчы. Праўда, у мяне з ёй было ўсяго дзве — тры кароткія сустрэчы. Першая, памятаю, — у выдавецтве "Журавль", якое размяшчалася на кватэры яго арганізатара Мішы Мацюшына, дзе я рыхтаваў да друку сваю кнігу "Няшчасны анёл". На жаль, пра далейшы лёс Верачкі не ведаю..." Тады, калі я працаваў над універсітэцкім дыпламам пра рускі кубафутурызм, я таксама не ведаў пра лёс гэтай мастачкі...

Як вядома, у першыя рэвалюцыйныя гады ў Расіі існавала маса кірункаў у мастацтве — ад перасоўніцтва, якое згасала, "Міра іскусств", якое страціла лідараў, да поўных сіл і моцы левых плыней. Пасля Кастрычніка футурысты першымі пачалі супрацоўнічаць з новай уладай, вы-

сін Лісіцкага з Шагалам і Малевічам. І Лісіцкі, і Ермалаева выбралі сабе "новага бога" — аўтара "Чорнага квадрата". Хаця, магу дапусціць, гэты крок для Ермалаевай, якая па сутнасці была бліжэй да Шагала як уласна пластык-жывапісец, быў нялёгкім. Але Казімір Севярынавіч перамог і сваім лавінным характарам, і глыбокай верай у тое, што робіць. З вуснаў Малевіча на ўвесь голас прагучала прапаведзь найноўшага мастацтва новай эпохі. Акрамя таго, ён умеў не толькі гаварыць, а і паказваць — вучыць з алоўкам і пэндзлем у руках.

Да пачатку 1920 года Ермалаева за сваю кіпучую дзейнасць у розных сферах стала вельмі аўтарытэтай асобай сярод педагогаў вучылішча і творчай моладзі. Таксама да яе з павагай адносіліся і гарадскія ўлады. І ўжо ў студзені Малевіч, ведаючы погляды Веры Міхайлаўны на будучае мастацтва, змог выкарыстаць яе, як кажуць, "па поўнай". Такой платформай для скачка ў светлы дзень заўтрашні і з'явіўся УНОВИС ("Свярдзальнікі новага мастацтва"). Пра гэтае мастацкае аб'яднанне наша

ледзь не адзіным тэарэтыкам і даследчыкам па пытаннях найноўшага мастацтва.

Вера Міхайлаўна з галавой аकुналася ў гэтую вясёлую атмасферу, практычна ўвесь свой час аддаючы вучылішчу (інстытуту) і новаму мастацтву, да таго ж умудраючыся ўдзельнічаць у выстаўцы УНОВИСа ў Маскве і "Першай рускай мастацкай выстаўцы" ў Берліне. Цягам шэрагу гадоў (уключаючы віцебскі і петраградска-ленінградскі перыяды) мастацкае развіццё Ермалаевай праходзіла ў пастаянных творчых сувязях з Малевічам, які даў яе стыхійна-жывапіснаму таленту цвёрды падмурак — культуру колерабудовы, рытму, формы. Гэты ўплыў не ператварыў мастачку ў спадарожніка, што стварыць адлюстраваным святлом. Тое, што рабілася ёю самой, насіла яркі адбітак асобы, якая ўсё перабудоўвае на свой лад. У віцебскай спадчыне "старэйшага кубіста" Ермалаевай — удзел у супрэматычным дэкаратыўна-святочным афармленні Віцебска (эскізы манументальных роспісаў, шылд, праекты ўпрыгожанняў розных бу-

ЧАТЫРЫ ЖЫЦЦІ ВЕРЫ ЕРМАЛАЕВАЙ

Мастачка з племені "амазонак духу"

В.Ермалаева. Аўтапартрэт.

І ўсе дзівіліся ермалаеўскай тэхніцы ілюстрацый. А яна і сапраўды аказалася арыгінальнай: разная граюра на лінолеуме размалёўвалася ўручную. Тонкія, далікатныя рукачынныя кніжкі былі адначасова і кніжкамі-імправізацыямі футурыстычнага толку, бо розныя экзэмпляры адной і той жа кнігі можна было размалёўваць па-рознаму!

Можа быць, гэта быў першы вопыт канструявання дзіцячай кнігі як цэласнага мастацкага арганізма? Дарэчы, у некаторых кнігах тэкст таксама выразіўся на лінолеуме. У 1920-я, ужо ў Ленінградзе, яна давала свае кніжныя эксперыменты да дасканаласці, а пабудову прасторы і адлюстраванне наблізіла да лубочных карцінак. Дзейнасць кнігадрукавальнай арцелі "Сегодня" і яе "жывога часопіса" яшчэ мала вывучаны. А чаго каштуюць такія імёны ўдзельнікаў, як Г.Ахматава, Я.Замаяцкі, М.Кузміч, В.Шклоўскі, М.Ле-Данцю, М.Лапшыні! Чым не своеасаблівы саюз пісьменнікаў і мастакоў?

Яшчэ да гэтага Ермалаева зблізілася з жывапісцамі, якія акружалі М.Ларыёнава і Н.Ганчарова, пазнаёмілася з "першаадкрывальнікамі" Ніко Пірасманішвілі — мастаком М.Ле-Данцю і братамі К. ды І.Зданевічамі. Нястомную і непаседлівую Веру нястрымна вабіла стыхія колераў, і гэта потым у Віцебск саслужыла ёй добрую службу пры супрэматычным афармленні рэвалюцыйных дат. Яшчэ адным важным творчым імпульсам для "давіцебскай" Ермалаевай стала глыбіннае захапленне народным мастацтвам. Водгалас гэтых уражанняў можна ўлавіць у яе станковыя жывапісе, у сэрнаграфічных спробах, але гэты ўплыў унутраны, падспудны, пазастылізацыйны і перайманнем.

Карацей, сутнасць мастацтва Ермалаевай названых гадоў была ў звароце да жывапіснага фальклору, памножанага на раскаванасць сучаснага французскага жывапісу. Ікона, шылда, лубок, спалучаныя са спадчынай П.Сезана, адкрыццямі П.Пікаса і Ж.Брака, "фавістаў" ("дзікіх") на чале з А.Мацісам, нібыта процістаялі ў творчасці мастачкі класічнай, рэнесанснай традыцыі. Сучаснікам

В.Ермалаева. "Хлеб".

Разам з П.Філонавым, В.Розанай і М.Ле-Данцю Вера Міхайлаўна ўваходзіла ў пецярбургскае таварыства "Саюз моладзі", якое ўзнікла яшчэ ў 1912 г. па ініцыятыве М.Мацюшына і А.Гуро. Яно добра фінансавалася Л.Жэвержэевым. Саюз аб'ядноўваў мастакоў розных накірункаў, але асноўным ядром яго былі кубафутурысты.

Таварыства месцілася на ціхай і зялёнай вуліцы Пясочнай, у доме №10. Гэты драўляны дом я бачыў у 1960-я. Ён тады (не ведаю, як цяпер) знаходзіўся ў распараджэнні Музея гісторыі Ленінграда з мемарыяльнай шылдай... аўтара "Аптымістычнай трагедыі" Усевалада Вішнеўскаму, які жыў тут у часы блакады і, дарэчы, заўсёды быў у мастацтве і літаратуры рэзка супраць усякіх там "фармалістаў" і "левакоў".

Тут, на Пясочнай, Ермалаева пазнаёмілася з Велімірам Хлебніковым і аўтарам "Воблака ў штанах", з У.Татліным і паэтам Р.Іўневым. Калісьці, у сярэдзіне 1960-х, у Маскве я сустрэкаўся з "імажыністам" Міхаілам Аляксандравічам Кавалёвым (Рурык Іўнеў — яго псеўданім), сябрам С.Ясеніна і У.Маякоўскага. Ён раскаваў мне пра гэты гістарычны дом і яго прабывальнікаў. У размове, так бы мовіць, "між радкоў", узгадаў і Ермалаеву: "Верачка з чорнымі пякучымі вачыма была па постаці буйная, вельмі прыгожая маладая жанчына гадкоў 19—20, не больш, але штосьці ў яе было з нагамі, таму што перасоў-

рашыўшы, што сацыяльны пераварот працягвае пачаць імі ў мастацтве рэвалюцыю, што гэта іх рэвалюцыя, і прыйшоў іх час стаць на чале мастацкіх працэсаў.

У красавіку 1919 года па просьбе Марка Шагала Петраградскі аддзел выяўленчага мастацтва камандзіраваў Ермалаеву ў Віцебск, дзе яна ўзначаліла жывапісную майстэрню, куды асабіста набірала здольную моладзь, і стала намеснікам дырэктара вучылішча. Потым з'явіўся Лазар Лісіцкі, які, у сваю чаргу, выцягнуў з Масквы ў Віцебск Казіміра Малевіча.

Вось так зараджаўся падмурак будучай легенды, якая ўвайшла ў гісторыю сусветнага мастацтва як Віцебская мастацкая школа. Трошкі раней штосьці падобнае з'явілася ў Францыі — так званая Парыжская школа, афіцыйна "узаконеная" ў 1925 годзе з лёгкай рукі мастацкага крытыка Андрэ Верно.

На вакзале Ермалаеву цёпла сустрэлі стары знаёмы, дырэктар Віцебскага мастацкага вучылішча Марк Захаравіч Шагал разам з памочнікам Валянцінам Антошчанка-Аленевым і на брычцы даставілі яе проста ў будынак вучылішча на Бухарынскую вуліцу, 10. Так пачалося другое жыццё Веры Міхайлаўны. Пачалося з выкладання ў Шагала — скончылася ад'ездам у Петраград разам з К.Малевічам. Пачалося з цёпых адносін з Шагалам — скончылася моцным сяброўствам з яго прыныповым антыподам Малевічам. Зусім дакладна паўтарылася гісторыя ўзаемаадно-

В.Ермалаева. Узор кніжнай графікі.

газета раскавала не аднойчы ў матэрыялах пра жыццё І.Чашніка, Л.Юдзіна, Л.Лісіцкага, таму нагадаю толькі галоўнае — праграму, распрацаваную К.Малевічам, В.Ермалаевай і іх памочнікамі. У Лістку Віцебскага творчага камітэта №1 ад 20 лістапада 1920 года, напрыклад, заклікаюць насіць "чорны квадрат як знак сусветнай эканоміі", чарціць у майстэрнях "чырвоны квадрат як знак сусветнай рэвалюцыі мастацтваў", ачысціць "плошчы сусветнай прасторы ад усёй пануючай у ёй хаатычнасці". А пачыналася Праграма з уступнага курса па асваенні жывапіснай і скульптурнай формы, аб'ёму, плоскасці, потым меркавала паслядоўнае вывучэнне сезанізму, кубізму, футурызму, супрэматызму. Зразумела, у аснове праграмы ляжаў метады творчасці, распрацаваны Малевічам, які ў той час не лічачы Кандзінскага, быў у краіне

дынкаў і г.д.) да 1 мая і 7 лістапада, сэрнаграфія другой рэдакцыі авангарднай оперы "Перамога над Сонцам" А.Кручонных ды М.Мацюшына, падрыхтоўка сцэнарыя (разам з К.Малевічам і Н.Коган) "супрэматычнага балета", які быў паспяхова паказаны 6 лютага 1920 года, а таксама цыкл тэарэтычных артыкулаў. Канешне, бывала, што прывязванне тэорыі супрэматызму да рэальных задач становілася стылізацыяй, наборам геаметрычных прыёмаў. Леў Юдзін, параўноўваючы творы Мікалая Суэціна з работамі Ермалаевай, піша: "Мастак павінен быць у сіле, а не ў высылку... В.М. Ермалаевай жажліва цяжка збавіцца ад эстэтызму... Наўмысная грубасць выканання — яшчэ больш вострая прыправа! Ніколькі не выратуе... Суэцін ідзе правільна... Суэцін — малайчына. Упершыню адчуў белы матэрыял (хутчэй белую мадэль)". Не ведаю, ці мае рацыю тут Суэцін, бо жывапісных ці манументальных дэкаратыўных твораў Ермалаевай віцебскага перыяду я не бачыў.

Калі ў канцы мая Марк Шагал, стаіміўшыся ад процістаяння з Малевічам і ад адміністрацыйна-арганізацыйнай нагрукі, якая засланіла ўласна творчасць, пакінуў Віцебск, Ермалаева ўзначаліла вучылішча, якое ў 1921 г. стала называцца "Вышэйшымі дзяржаўнымі мастацка-тэхнічнымі майстэрнямі", а з 1922-га — "Дзяржаўным мастацка-практычным інстытутам". Да жніўня 1922 года Ермалаева была на пасадзе ўжо не дырэктара, а — рэктара гэтага інстытута. Усяго пры Ермалаевай тут займалася ў яе майстэрні, у майстэрнях К.Малевіча, Ю.Пэна і Н.Коган каля 65 чалавек, сярэдні ўзрост якіх быў ад 13 да 23 гадоў, хаця вучыліся і некалькі перарослых (І.Гаўрысу, напрыклад, было 30 гадоў, І.Зельдзіну — 32!). Аднак высокая і гучная пасада ўжо не змагла выратаваць установу: навокал інстытута пачала хутка згушчацца атмасфера неразумнення і нестрыяльнасці, матэрыяльнае становішча педагогаў стала крытычным, і пра далейшую прадуктыўную работу не магло ісці ніякай гаворкі...

(Заканчэнне будзе.)
Барыс КРЭПАК

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.

Экспазіцыі:

- Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.
- Мастацтва Беларусі XIX — пач. XX стст.
- Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.

Выстаўкі:

- "Пейзаж XX ст.

Дарогі,
па якіх ніхто
не ходзіць"

(Барыс Казакоў,
выстаўка
адной карціны).

- "Веткаўскія іконы XVIII — XIX стст.

у шытых бісерных
акладах"

(з фондаў
Веткаўскага музея
імя Ф.Р. Шклярава
і прыватных калекцый).

- "Шляхам майстэрства. Мастакі-юбіляры 2012 года".

■ "Каралеўскія
скарбы: еўрапейскія
шэдэўры 1600 — 1800".

3 калекцыі Музея
Вікторыі і Альберта
(Пондан).

- Партрэт Войцэха Пуслоўскага пэндзля Валенція Ваньковіча.

■ **Слуцкія паясы**

з фонду Нацыянальнага
мастацкага музея Літвы.

- "Анатоль Каплан.

Графіка" (з фонду
Нацыянальнага
мастацкага музея
Беларусі).

- "Пад мірным небам" (праект "Нашы калекцыі").

Філіялы Нацыянальнага
мастацкага музея
Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул.
Інтэрнацыяна-
льная, 33а.

Тэл.: 327 87 96.

- Пастаянныя экспазіцыі: "Парадныя залы", "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча", "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."

■ "Цярноўнік крэсаў"

(сямейнае фота
Ваньковіча-Вайніловіча,
прысвечанае Эдварду
Вайніловічу, заснавальніку
Чырвонага касцёла).

■ "Аўтапартрэт"

Валенція Ваньковіча
(выстаўка аднаго твора).

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі раён.

Тэл.: 507 44 68.

- Пастаянная экспазіцыя.
- "Традыцыйнае іранскае мастацтва".

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦКАГА-
БІРУЛІ
Ў Г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.

Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

■ Экспазіцыя "Культура
1-й пал. XIX ст."

■ Выстаўка жывапісу
магілёўскага мастака
Сяргея Кісялёва.

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул.
К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 43 22.

Экспазіцыі:

- "Старажытная
Беларусь".

■ "Беларусь XVI —
XVIII стст. у партрэтах
і геральдыцы".■ "Водбліскі ваеннай
славы".■ "Мастацтва
ў гарадской культуры
XIX — пач. XX стст."■ "Вайна 1812 г.
у гісторыі Мінска".

Выстаўкі:

■ "Палац вялікіх князёў
літоўскіх у Вільнюсе"

(са збору Нацыянальнага
музея-палаца вялікіх
князёў літоўскіх
у Вільнюсе).

■ "Святло іконы"

(іканалісны жывапіс
Ядвігі Сянько).

■ "Каштоўныя ўзоры"

(золата ў помніках
дэкарэтыўна-
прыкладнага
мастацтва і пісьменства).

Дом-музей І.З'езда РСДРП
г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

■ "Сад камянёў".

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір,
Карэліцкі
раён,
Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 91,
(8-01596) 2 82 70.

■ Пастаянная экспазіцыя.

Выстаўкі:

■ "Мір стары — Мір
новы" (фотавыстаўка).■ "Кветкі для Марыі"
(Л.Зарубіна).НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫКА-КУЛЬТУРНЫ
МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
"НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул.
Ленінская, 19.
Тэл.: (8-01770) 53196

■ Выстаўка "Масонская
калекцыя са збору
Вацлава Федаровіча"
(з фондаў Віцебскага
абласнога краязнаўчага
музея).ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-
МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ
ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул.
Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

■ Экспазіцыя
"Якуб Колас.
Жыццё і творчасць".

ПАСПЯШАЙЦЕСЯ НА ПОШТУ!

НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА ВЕРАСЕНЬ І НАСТУПНЫЯ МЕСЯЦЫ!

Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875,
ведамасная падпіска — 638752.

■ Выстаўка "Па мясцінах
Коласа" (графічныя
работы Міколы Купавы).

■ Тэатралізаваная
экскурсія паводле
казак Якуба Коласа.

■ "Шляхам Янкі Купалы
да Якуба Коласа".■ "Таямніцы Дома
Песняра":
інтэрактыўная
гульня-віктарына
для дзяцей малодшага
і сярэдняга школьнага
ўзросту па экспазіцыі
Музея Якуба Коласа.ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск,
вул. Янкі
Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.

■ Пастаянная экспазіцыя.

■ "Жыццё і творчасць
Янкі Купалы".■ "Неўміручая
Паўлінка"
(да 100-годдзя напісання
Янкам Купалам
п'есы "Паўлінка").■ Цыкл музейна-
педагагічных заняткаў
з элементамі тэатраліза-
цыі "Дзядзька Янка,
добры дзень!"■ Для дзяцей малодшага
школьнага ўзросту
і сямейнага
наведвальніка.■ Інтэрактыўная гульня
"У пошуках
Папараць-кветкі".ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул.
М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 56 21.

Выстаўкі:

■ "Апякункі паэтычных
нябёс" (літаратурна-
дакументальная).■ "Васіль Быкаў. Шлях,
вызначаны лёсам".■ "Свет вачыма
дзяцей" (творы
выхаванцаў Дзіцячага
дома-інтэрната для
дзяцей-інвалідаў
з асаблівасцямі
псіхафізічнага развіцця).■ "Няхай світае свету!"
(да 40-годдзя
выдавецтва
"Мастацкая літаратура").■ Міні-выстаўка,
прысвечаная
100-годдзю
з дня нараджэння
Максіма Танка "Паэт
з нарачанскага краю".■ Выстаўка
да 80-годдзя
Адама Мальдзіса.БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск,
пр-т Незалеж-
насці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.

■ Экспазіцыя:
Пастаянная экспазіцыя.

Выстаўкі:

■ "1812 г. Вайна і мір"
(літаграфіі і гравюры
з калекцый
Уладзіміра Ліхадзедава
і Уладзіміра Пефціева).ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель,
пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка
палаца

Выстаўкі:

■ "Адрас: Савецкі Саюз".

■ "Гонар і веліч
краіны гор".■ "Гомель будзеца"
(да 870-годдзя
першай згадкі пра горад
у летапісных крыніцах).■ "Старадаўнія
гарады Беларусі
ў кнігах і артэфактах"
(да 1150-годдзя Полацка).■ Жывапіс Г. Мілкова
па матэрыялах акцыі
"Дзень Зямлі").

Экспазіцыі:

■ "Культавыя
прадметы"
("Дамавая царква",
паўночны рызаліт
палаца).■ "Загадкавыя
фантазіі мора"
(грот палаца).■ Экспазіцыя,
прысвечаная
дзяржаўнаму дзеячу
СССР А.Грамыку.

■ "Чырвоная гасцеўня".

■ "Зала ўрачыстых
прыёмаў".■ Экспазіцыя адкрытага
захавання археалагічнай
калекцыі музея
(цокальны паверх
паўднёвай галерэі
палаца).■ "Старажытная
гісторыя Гомельшчыны"
(археалагічная экспазіцыя).■ Вежа палаца
Румянцавых і Паскевічаўпа матэрыялах акцыі
"Дзень Зямлі").

Экспазіцыі:

■ "Уладальнікі Гомельскага
маёнтка Румянцавы
і Паскевічы".

Выстаўкі:

■ "Свет класікі" (звыш
80 арыгінальных твораў
XIX ст. з кніжнага збору
князёў Паскевічаў).■ "Класікі беларускага
жывапісу XX ст."

Паўночнае крыло палаца

Выстаўкі:

■ "Свет звяроў
Гомельшчыны".

■ Выстаўка гомельскага

мастака П.Шалюты
"Духмяна пахне лета
і красуе".

■ Куток жывых
экзатычных рэптылій.
Зімовы сад
Свет субтрапічных
растлін і жывёл.
Працуюць рэстаўрацыйныя
майстэрні і аддзел
па турызме (вул. Кірава, 8).

ГРОДЗЕНСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ РЭЛІГІІ

г. Гродна, вул.
Замкавая, 16.
Тэл.: (8-0152) 74 25 13.

Экспазіцыі:

■ "Рэлігія і культура
ў Беларусі"
(хрысціянскія канфесіі,
іслам, іудаізм).■ "Эпоха. Час. Будынак"
(гісторыя палаца,
дзе размешчаны музей).

Выстаўкі:

■ "3 крыніц
спрадвечных"
(традыцыйная культура
беларусаў).ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул.
Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

■ Пастаянная ваенна-
гістарычная экспазіцыя.■ Пастаянная выстаўка
тэхнікі на адкрытай
пляцоўцы.■ Выстаўка
"Захаваем на вякі.
Новыя пастанупленні
і набыткі са збору
Гомельскага абласнога
музея ваеннай славы".■ На тэрыторыі музея
працуюць пнеўматычны цір.■ "Музей
крыміналістыкі".

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул.
Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.

■ Кірмаш мёду.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, Кас-
трычніцкая
плошча, 1

■ Выстаўка па выніках
Адкрытага
рэспубліканскага конкурсу
творчых работ
сярод навучэнцаў
"Будучыня,
якую мы хочам".■ Выстаўка дыпломных
работ студэнтаў
кафедры народнага
дэкаратыўна-
прыкладнага мастацтва
Беларускага дзяржаўнага
ўніверсітэта
культуры і мастацтваў.Галерэя "Культура і мастацтва"
Ліцэнзія на выдавецкую
дзейнасць
ЛВ №02330/0003879
ад 17 красавіка 2009 г.Дырэктар —
ПРЫКО Алег Васільевіч
Першы намеснік дырэктара —
КРУШЫНСКАЯ
Людміла Аляксееўна
Намеснік дырэктара
па маркетынгу —
СІДАРЭНКА Антон Васільевіч220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Тэл.: (017) 290 22 50
(прыёмная).Бухгалтэрыя:
тэл.: (017) 334 57 35www.kimpress.by
E MAIL: kultura@tut.byАўтарскія рукапісы
не рээмануаюцца
і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у рэдакцыю
паведмяюць сваё
прозвішча, поўнасьцю імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар пашпарта,
дату выдачы, кім выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах
рэкламы."Культура", 2012.
Індэксы 63875, 638752
Наклад 7366
Падпісана ў свет
10.08.2012 у 15.00
Замова 3375
Дзяржаўнае прадпрыемства
"Выдавецтва
"Беларускі Дом друку".
ЛП №02330/0494179
ад 03.04.2009.
пр. Незалежнасці, 79,
220013, Мінск.Дырэктар —
ПРЫКО Алег Васільевіч
Першы намеснік дырэктара —
КРУШЫНСКАЯ
Людміла Аляксееўна
Намеснік дырэктара
па маркетынгу —
СІДАРЭНКА Антон Васільевіч220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Тэл.: (017) 290 22 50
(прыёмная).Бухгалтэрыя:
тэл.: (017) 334 57 35ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА —
АСВЕТНИЦКАЯ
ГАЗЕТА

Выдаецца
з кастрычніка
1991 года
Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае
пасведчанне № 637,
выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Галоўны рэдактар —
Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ
Рэдакцыйная калегія:

Лілія АНАНІЧ,
Уладзімір АРЛОЎ,
Міхаіл БАРАЗНА,
Уладзімір ГІЛЕП,
Ірына ДРЫГА,
Аляксей ДУДАРАЎ,
Кацярына ДУЛАВА,
Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ,
Міхаіл КАЗІНЕЦ,
Віктар КУРАШ,
Барыс СВЯТЛОЎ,
Святлана СУХАВЕЙ,
Міхаіл ФІНБЕРГ,
Леанід ШЧАМЯЛЁЎ,
Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя:
Марына САМОНЧАНКА
(адказны сакратар).Рэдактары аддзелаў:
Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ,
Канстанцін АНТАНОВІЧ,
Надзея БУНЦЭВІЧ,
Таццяна КОМАНАВА,
Барыс КРЭПАК,
Яўген РАГІН,
Ілья СВІРЫН.Спецкарэспандэнты:
Пётр ВАСІЛЕЎСКІ
Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.
Загадчык аддзела
фоталістаграфіі —
Юрый ІВАНОЎКарэктар —
Інга ЗЕЛЬБІС
Мастацкі рэдактар —
Наталля ОВАДАдрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Пакой 16-28, 94-98,
чацвёрты паверх.Тэлефоны:
(017) 290 22 50,
(017) 286 07 97,
(017) 334 57 23Тэлефон/факс:
(017) 334 57 41Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334 57 41www.kimpress.by
E MAIL: kultura@tut.byАўтарскія рукапісы
не рээмануаюцца
і не вяртаюцца.Аўтары допісаў у рэдакцыю
паведмяюць сваё
прозвішча, поўнасьцю імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар пашпарта,
дату выдачы, кім выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах
рэкламы."Культура", 2012.
Індэксы 63875, 638752
Наклад 7366
Падпісана ў свет
10.08.2012 у 15.00
Замова 3375
Дзяржаўнае прадпрыемства
"Выдавецтва
"Беларускі Дом друку".
ЛП №02330/0494179
ад 03.04.2009.
пр. Незалежнасці, 79,
220013, Мінск.Дырэктар —
ПРЫКО Алег Васільевіч
Першы намеснік дырэктара —
КРУШЫНСКАЯ
Людміла Аляксееўна
На